නිකොලායි ස්ලද්කොව්

දේ දුන්නෙන් සෙවන ලබන වන පොව්වෝ

රාදුගා ප්‍රකාශකයෝ

රාදුගා ප්‍රකාශකයෝ

නිකොලායි ස්ලද්කොව්

දේ දුන්නෙන් සෙවන ලබන වන පොව්වෝ

දේ දුන්නේ පාට හතකි,
පාට හත ම නෙත් පිනවයි.
විනිවිද යන හිරු රැස්වල
දේ දුන්නේ පාට හත ම
ගිරි මුදුනේ, නිම්න බිමේ
බැවුම්වල, වැලි කතරේ
දේ දුන්නෙන් සෙවන ලබති,
වන පොව්වෝ, කුරුළු පැටවු.

සැකැස්ම
ඊන්නා බොරීසොවා

රාදුගා ප්‍රකාශකයෝ
මොස්කව්

අනුවාදය – දූදිගම ඩී. රුද්‍රිගු

ඡායාරූප – නිකොලායි ස්ලද්කොව්, ඉස්මයිල් මුහින්, අලෙක්සාන්දර් ලුත්තානව්

Н. Сладков

ДЕТИ РАДУГИ

на языке сингала

© සිංහල අනුවාදය සහ සැකැස්ම, රාදුගා ප්‍රකාශකයෝ, 1990

ISBN 5-05-003126-5

පටුන

රතුවන් ස්ටෙප්ස් භූමිය

7

කහ-රතු පාටැති නටබුන්

19

කහ පැහැති වැලි කතර

29

හරිත වර්ණ නිම්නය

41

නිල්වන් විල

53

තද නිල්වන් කඳු

65

දම් පැහැති කැනියම

77

රතුවන් කඳු ගැට

89

හිටි හැටියේ ම ඈත පෙදෙස රතු පැහැ ගත්තේ ය!
ඊයේ මෙම භූමිය දුර්වර්ණ කොළ පැහැයක් ගෙන තිබිණි.
අද ඈත පිහිටි නිල්වන් කඳු පා මුල තේරුම් ගත නො හැකි ලෙස
සහ බලාපොරොත්තු නො වූ රතුවන් වයිරම් වැටිණි.

රතුවන් ස්ටෙප්ස් භූමිය

හිටි හැටියේ ම ඈත පෙදෙස රතු පැහැ ගත්තේ ය! ඊයේ මෙම භූමිය දුර්වර්ණ කොළ පැහැයක් ගෙන තිබිණි. අද ඈත පිහිටි නිල්වන් කඳු පා මුල තේරුම් ගත නො හැකි ලෙස සහ බලාපොරොත්තු නො වූ රතුවන් වයිරම් වැටිණි. කිසිවෙක් රතු පැන්සලයකින් නිල් පැහැති කඳු හරිත වර්ණ නිම්නයෙන් වෙන් කරමින් ඉරක් ඇඳි විටෙක මෙනි.

නැත, එය බැසයන හිරු ගේ රැස් නො වේ. විසිර තිබෙන රතු ගල් කැටවල දිස්නය ද නො වේ. ස්ටෙප්ස් භූමියේ ඈත ඇති වූ ගින්නක් ද නො වේ.

අපි ඒ දෙසට අසුන් මෙහෙයැවිමු. අප එයට ළං වත් ම, ප්‍රහේලිකාවක් බඳු ඒ රතුවන් වයිරම වඩා ත් පුළුල් විය. ඒ රතුවන් පටිය රතු පොපි මල් මිස වෙනත් දෙයක් නො වේ!

පොපි මල් ය, ප්‍රණීත පොපි මල් ය! ඒවා ලක්ෂ ගණනින් පිපී ඇතැ යි කිව හැකි ය. රක්ත වර්ණ මහා සාගරයක් බඳු මේ පොපි මල් වනය මඳ පවනට හසු වී නැටේ. හිරු රැස් නිසා කාන්තිමත් ලෙස දිලේ. එය මහා ගින්නක ගිනි සිළු බඳු ය.

මඳ පවනට නැටෙන රතුවන් පොපි මල් මහා සාගරයේ ඇති වන රැළිවල කිරීට බඳු ය. ඒවා අප පෙරළා දැමීමට ඉදිරියට එන්නාක් මෙනි!

අපේ පයට පෑගී තිබෙන පොළව ගිනි ගත්තාක් මෙන් දැනෙන්නේ පොපි මල්වලින් පිරුණු මහා සාගරය නිසා ය. ස්ටෙප්ස් භූමියේ සුදු පාට හැරියර් කුරුල්ලෝ උන් ගේ සුදුවන් පියාපත් විදහා ගෙන රතුවන් රැළිවලට උඩින් පියාඹති. රතු පාටට හුරු කුරුමිණියෝ පොපි මල්වල පෙති කති. හරිත වර්ණ මී කන කුරුල්ලෝ, පියාඹන මාළුවන් මෙන් පියාසර කරති. අපේ අශ්වයින් ගේ ඇස්වල රතුවන් පොපි මල් සාගරය පිළිබිඹු වෙයි.

සුදු පැහැති වලාකුළු පවා ලා රත් පැහැයට හැරිලා ය. නිල්වන් පවිත්‍ර අහස ලා රත් පැහැති දුමාරයෙකින් වැසිලා ය. පොපි මල් ඉමක් නැති මහා සාගරය වැන්න! මඳ පවනට වැනෙන පොපි මල් වනය උතුරා නටන ලෝ දියට සමාන ය!

ගෙල සුදු කුරුල්ලා

ගෙල සුදු කුරුල්ලා හෙවත් අළුවන් ස්ලාවිකා කුරුල්ලා ගේ හොට කොතරම් කුඩා ද යත්, එයින් මැස්සකු වැනි කුඩා සතකු පමණක් අල්ලා ගත හැකි ය. ඒ වගේ පුංචි හොටකින් ගෙනයාමට හැකි කෑමවල ප්‍රමාණය ඉතා කුඩා ය. නමුත් ඇගේ කුරුළු කැදැල්ලේ පැටවුන් පස් දෙනෙකි. මේ පැටවු පුංචි වුනාට උන් ගේ කටවල් ලොකු ය. කුරුළු අම්මා කොතරම් කෑම ගෙනැවිත් දුන්න ද, පුංචි පැටවු අසතුටිනි. ''මට දෙන්න! මට දෙන්න, අම්මේ, මට!'' යැයි පැටවු කියති.

කුරුළු අම්මා උදේ සිට හවස් වන තුරු නොර නෝංචියක් නැතිව පැටවුනට කෑම සොයයි. උදේ කෑමට තිස් වාරයක් ද, දවල් කෑමට තිස් වාරයක් ද, රෑ කෑමට තිස් වාරයක් ද පැටවුනට කෑම දිය යුතු යි. නමුත් කුරුළු අම්මාට එක වරක් වත් කෑමට වේලාවක් නැත.

පොඩ්ඩක් ගිමන් හැරලා, පිහාටු සුද්ද කර ගෙන, හෙවණට වෙලා වූට්ටක් නිදා ගන්නට ඉඩ තිබේ නම්! අහස දෙස බලන්නට ඕන, රාජාලියෙක්, නැතිනම් උකුස්සෙක් එනවා ද කියලා. හිවලෙක් ළඟ ඉන්නවා ද? මුගටියෙක් ඉන්නවා ද? පුංචි පැටවු බඩ ගින්නේ කෑ ගහනවා: ''මට! මට!'' නැවත කැදැල්ලේ සිට කෑම හොයන්න යන්න ඕන. එහෙම කීප වාරයක් ම කළ යුතු යි. පැටවු පස් දෙනෙකුට එක මැස්සකු බැගින් එක වරකට ගෙනල්ලා මොනවා කරන්න ද? කුරුළු අම්මා ගේ හොට වත් ලොකුවට තිබුණා නම්! පොඩ්ඩක් කෑම දුන්නා ම පැටවුන් ගේ බඩගින්න තවත් වැඩි වෙනවා...

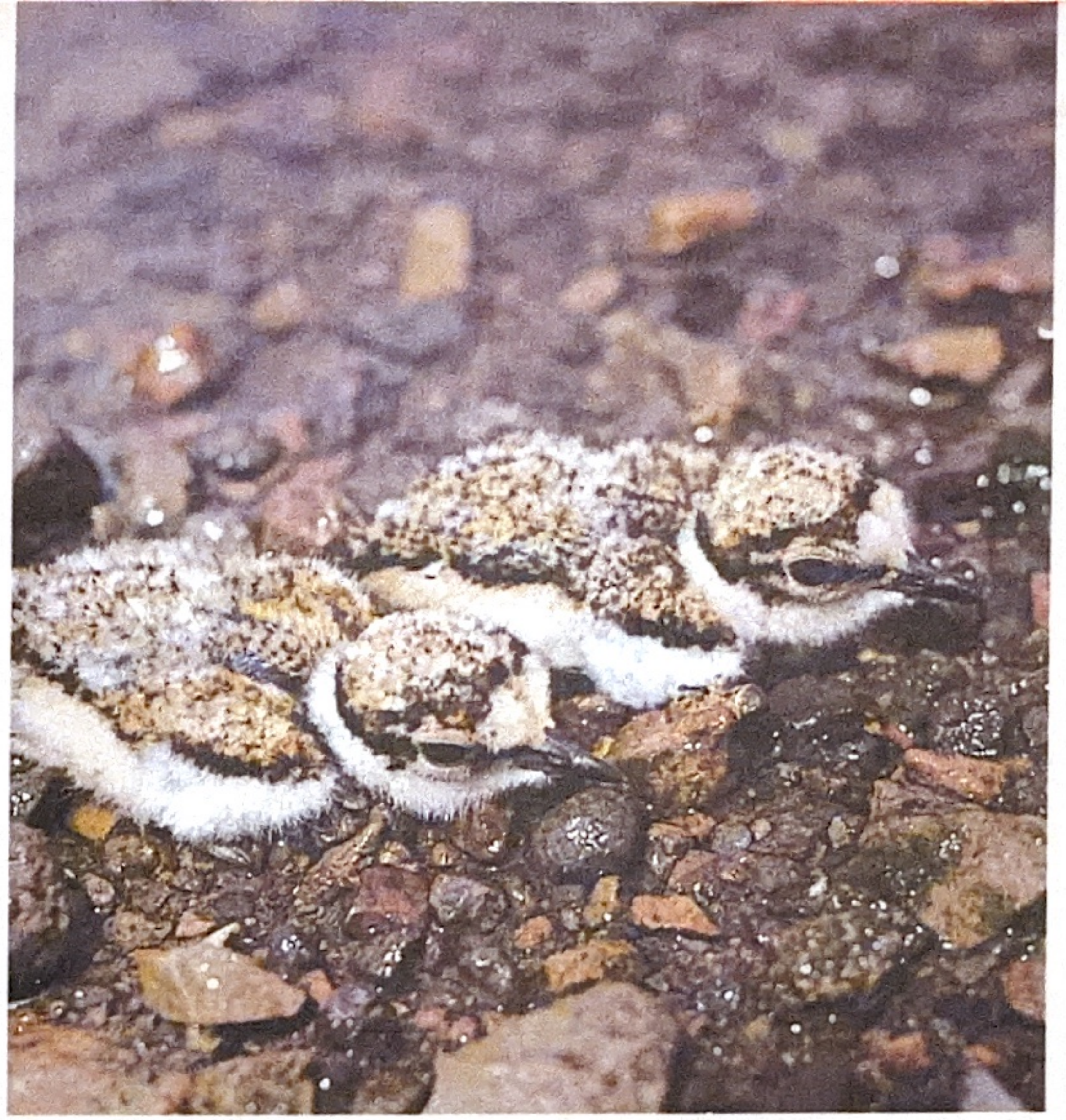

රැන වටුවා

රැන වටුවා ගහිත්ත අයිනේ පෙරළිලා ගියේ රෝදයක් වගෙ යි. ඊළහට ඇය පසු පසින් පැටවු පෙරළෙනවා. උන් හරියට පුංචි පාද සහිත බොත්තම්වලට සමාන යි. වටු අම්මා ගහිත්තට උඩින් පියාසර කළා. පැටවු කර කියා ගන්න දෙයක් නැතුව වෙරළ අයිනේ ලතැවෙනවා. රාජාලියා මේ පැටවුන්ව දුටුවොත් මොනවා වේ ද?

''මගේ පැටවුනේ, වතුරට වැටිලා පණ බේරා ගනිල්ලා!'' කුරුළු අම්මා කීවා. ''කවුදෝ එනවා!''

පැටව් ගං වතුරට වැටිලා පුංචි ගල් කැට වගේ නො සෙල්වී ඉන්නවා.

මම ඔවුනට ළං වුනා. පැටවුන් හෙළවෙන්නේ වත් නැතිව ඉන්නවා. මට නම් මෙහෙම ඉන්නට පහසු යි. පුංචි එවුන් ජලයට වැටිලා ඉන්නේ කොහොම ද! ජලය හිතල ය. උන් ගේ පිහාටු තෙමිලා. ගඟේ තියෙන රළු ගල් කැට පුංචි එවුන් ගේ බඩට පීඩා කරනවා. එසේ නමුදු පැටවු ඒ පීඩාවට ඔරොත්තු දී ගෙන ඉන්නවා.

අනේ පුංචි එවුන්ව මීට වඩා පරීක්ෂණයට හසු කිරීමට මා කල්පනා කරන්නේ නැහැ. පුංචි එවුන් තවම දුර්වල යි. පැටවු විභාගයට මුණ දීලා සමත් වුනා. දක්ස පැටවු! ඔවුන් කිසි ම රාජාලියකුට පෙනෙන්නේ නැහැ.

මා නැගිට එතැනින් ඉවත් වී ගියේ පුංචි පැටවුන්ට ශීතල නො හැදෙනු පිණිස ය.

බුබුලු කුරුමිණියා

වනයේ පිපෙන විෂ බිම්මල් වගේ බුබුලු කුරුමිණියා ඇසට හසු වෙනවා. කිසිවකුට හෝ බය නැති බව පෙන්වීමට මේ බුබුලු කුරුමිණියෝ මාලයක් වගේ එකට එක් වී ඉන්නවා.

සියලු සත්තු සහ කුරුල්ලෝ මේ කුරුමිණියන් බය වෙති. සිවුපා සත්තු උන් ළඟින් යනවා. කුරුල්ලෝ උන්ට කොටන්නට ඉදිරිපත් වන්නේ නැහැ. උරගයෝ අයිනට වෙනවා. ලොකු ගෙම්බන් පවා උන්ව අල්ලා ගන්නට එන්නේ නැහැ.

බුබුලු කුරුමිණියා විෂ බිම්මල්වලට සමාන නිකමට නො වේ. මේ කුරුමිණියා ත් විෂ බිමමල් වගේ ම විෂ සහිත යි. උන් ගේ පිට පොත්ත බොහොම තද රතු පාට යි. **ළං නො වනු. අනතුරුදායක යි!** යන දැන්වීම බුබුලු කුරුමිණියා අනික් සතුන්ට දන්වා හිටිනවා.

උන්ව අතගැමට කිසිවකු ඉදිරිපත් වන්නේ නැහැ. කිසිවෙක් මේ බුබුලු කුරුමිණියා අල්ලා ගැනීම හෝ ගිල දැමීම හෝ කළොත්, ඔහුට මරණය නියත යි. කුරුල්ලෝ, උරගයෝ, හරක්, අශ්වයෝ. ඒ විතරක් ද, ඔටුවෝ පවා උන්ට ළං නො වෙති!

ලස්සන කොකා

ස්ටෙප්ස් භූමියෙහි බොහොම අලංකාර කොකෙක් නැටුමක් නටයි. හිස දෙපස සුදු පැහැති සේද පටි වැනි කෙඳි ඇත. සුළඟට ඒවා යමින් සැලෙයි. සමහර විට ඒවා කෙළින් සිටී. ඈත සිට බලන විට ලේන්සුවෙකින් වනන සැටියෙකි.

නමුත් ගෑනු සතා පිරිමි සතා ගේ මෙම නැටුම නො දකී. ඈ බෙල්ල නවා ගෙන බිම ඇති කෑම අහුලා ගෙන කමින් සන්සුන් ලෙස ඇවිදියි.

පිරිමි සතා බොහෝ වේගයෙන් නටයි! ආවේග වී කලබලයට පත් වෙයි. පිරිමි සතා ගේ පිහාටු තහඩුවලින් සෑදුවාක් මෙන්, ඒවායින් හඬක් පිට වෙයි. ඌ පියාපත් විදහා ගෙන පුම්බා ගන්නේ කළුකුමකු සේ ය. දුවමින් සිට හිටි හැටියේ නැවතී, ගල් ගැසෙයි. ඊළඟට ඌ පොළවේ වැටී දඟලන්නේ බැලේ නැටුමෙක මිය යන හංසයකු මෙනි.

නැවත නටමින් වටයක් යයි. යළිත් පියාපත් විදහා ගෙන කළුකුමකු සේ පුම්බා ගනී. සුළං පාරට උගේ හිස දෙපස රිදීවන් කෙඳි යළි නැටේ.

එහෙත් ගෑනු සතා පිරිමි සතා ගේ නැටුම ගණන් ගන්නේ නැහැ.

රාජාලියා

සැබෑ ස්ටෙප්ස් භූමියෙහි ගොඩැලිවල රාජාලියන් සිටිය යුතු ය. ස්ටෙප්ස්වල ගොඩැලි-රාජාලියා නැති නම්, එය ස්ටෙප්ස් භූමියට සමාන නො වේ. උණුසුම සහිත ඈත දුමාරයෙකි, කුඩා ගොඩැලි මත සුදුවන් 'කොවිල්' පැළැටි ය. ඈත පොපි මල්වලින් ගහන සාගර බඳු පෙදෙස් ය. හැම තැන ම නොසැලෙන රාජාලියන් ය. උණුසුම සහිත පහළ අහසේ කවාකාර ලෙස පියාඹන රාජාලියෝ සිසිල් අහස දක්වා ඉහළට පියාඹති.

පහළ සිටින ලස්සන කොකුන් දෙදෙනා රාජාලියා ගේ ගොදුරු නො වන බව ඌ දනී. රන වටුවෝ ගහිත්ත අසලට දුවැ ගොස් සැඟවී සිටිති. ගහිත්තේ ගල් කැට මොනවා ද, වටු පැටවුන් කවු ද යන්න වෙන් කර හඳුනා ගැනීමට තරම් රාජාලියා ගේ පෙනුම පවා තියුණු නැත. සමනලයෝ පොපි මල්වලට ඉහළින් පියාඹති. මේ වගේ කුඩා ගොදුරුවලට පියාපත් වැනීම පවා පාඩු ය. බුබුලු කුරුමිණියෝ රතු පාටින් දිලිසෙති. විෂ නිසා උන්ව කෑමට ගත නො හැකි ය. මාකඳුර අසල කිසිවකු සෙලවෙයි. ඒ කවු ද? ගෝපරයෙක්! ඌ තණ බිමෙහි පනියි. ගුහාවේ සිට පුළුවන් තරම් ඈත ගිහිල්ලා සැපට වැඩුණු තණ කොළ කාපුවාවේ. එහෙම කාලා සතුටු වුනාවේ. අන්න එවිට රාජාලියා පියාපත් හකුළුවා ගෙනැ ගලක් සේ බිමට පාත් වී දෙපාවල නිය දිගු කර ගනී. සමහර විට රාජාලියාට ගෝපර සුස්ලිකයකු ආහාරයට ගැනීමට හැකි වේවි...

රැවල් සමනලයා

සමනලයා ගේ පියාපත් රැවල්වලට සමාන ය. මේ කුඩා රැවල් සහිත සමනලයා ස්ටෙප්ස්වල උණුසුම් වාතයෙහි කොතරම් කඩිසර ලෙස පියාඹන්නේ ද යත්, එය දකින අය ගේ ඇසට රසඳුනකි, හිතට සතුටකි.

රැවල් සමනලයා මලකට පාත් වන විට, ඌ දෙස බැලීම සතුට ගෙන දෙයි. පියාපත් එක් කැර ගෙන සිටින විට ලස්සන ය. පියාපත් විදහා ගත් විට වඩා ත් ලස්සන ය.

ගිම්හාන කාලයේ දී සමනලයෝ ස්ටෙප්ස් භූමියේ අගල්වල සහ මා කඳුරුවල දැකිය හැකි යි. මේ සමනලයෝ ඉතාමත් ම ලස්සන ය. කොතැන දී වුව කොපමණ සමනලයින් හමු වූව ද, උන් ගේ ලස්සන අඩු නො වේ. මිනිසුන් සමනලයින් අල්ලා උන්ව මරා අල්පෙනෙත්තිවලින් උගේ සිරුර සවි කිරීම කොතරම් නරක ක්‍රියාවක් ද!

කළු ලාක් කුරුල්ලා

ලාක් කුරුල්ලෝ ස්ටෙප්ස්හි බොහෝ වෙති. ස්ටෙප්ස් ලාක්, කුඹුරු ලාක්, අං ඇති ලාක්, කුඩුම්බි ලාක් සහ කාන්තාර ලාක් ආදී වර්ගවලට අයත් පක්ෂීහු සිටිති. මේ කුරුල්ලෝ කැපී නො පෙනෙති, සරළයහ. උන් ගේ පාට වියලි පසේ පාටට සමාන ය. හැම දෙනා ගේ ම ඇසට හසු වන්නේ කළු ලාක් කුරුල්ලා ය. උගේ පිහාටු කළු විලූද මෙනි.

කළු ලාක් කුරුල්ලා බිම දී මෙන් ම වියලි පඳුරුවල සිටින විට දී යසට පෙනේ. එහෙත් වඩා ත් හොඳට පෙනෙන්නේ ඌ ඉගිලෙන විට යි. ස්ටෙප්ස් බිමට ඉහළින් කළු ලාක් පියාසර කරන්නේ කවාකාර ලෙසිනි, පියාපත් පුදුමාකාරයකට වනන මේ කුරුල්ලා සෙමින් පියාඹයි. කළු ලාක් සින්දු කාරයෙකි. අනික් ලාක් කුරුල්ලන් මෙන් ම, කළු ලාක් ගීත ගයා ස්ටෙප්ස් බිමෙහි නිහඬතාවය බිඳලයි. දූන් ස්ටෙප්ස්හි සියලු ලාක් පක්ෂීහු ගීත ගයති. උන් ගේ සින්දු එකින් එකාට මාරුවෙයි.

පුංචි ලාක් ගීතයක් ගයයි, ඊළඟට අළු ලාක් ගයයි, තෙවනුව, එම ගීතයට තාලය අල්ලන්නේ කුඹුරු ලාක් කුරුල්ලා ය. අවසානයේ දී කළු ලාක් ගයයි. කළු ලාක් අනික් සියලු අසල්වැසි ලාක් පක්ෂීන් වෙනුවෙන් සහ තමා වෙනුවෙන් ද ගයන සැටියෙකි.

ගෝපරයා

ගෝපරයා ළඟ ඉන්නා ගුහාවේ නෙතමනය වැඩි ය. එයා හිරු රැස් ලබා ගානීමට එළිමහනට ආවා. ඇවිල්ලා සර්කස් ක්‍රීඩාවල බලු පැටවකු වගේ පස්සා ගාත්වලින් හිට ගෙනැ ඉස්සරහ ගාත් දෙක පුංචි බඩ ගෙඩිය උඩ තියා ගත්තා. ෂා! හරි ම අපූරු යි! කියලා ගෝපර පැංචා හිරු රැස්වලට ඉස්සෙල්ලා එක පැත්තකු යි, පසුව තවත් පැත්තකු යි ඇල්ලුවා.

මූණ අතුල්ලා ඇඟ පත සුද්ද කරගන්නට පටන් ගත්තා. කිහිල්ලක් කැසුවා. ඉස්සරහ එක ගාතයක් උස්සලා අනික් ගාතෙන් කිහිල්ල කසනවා. බඩ වසා ඇති ලෝම ඉස්සරහ ගාතේ නියපොතු පනාවක් වගේ පාවිච්චි කරලා පීරනවා. දිග ඇදිලා ඇනුම් හැරියා. උඩු රැවුළ පීරා ගත්තා. ඇස් දෙක පිස දා ගත්තා. වටපිට බැලුවා.

ගෝපරයා අවට වෙනත් කිසි දු සතෙක් නැත. දූන් ඉතින් යමක් කැමට වේලාව හරි. තණකොළ සලාදයක් කාලා, ඊළඟට මල් ටිකක් කෑවා. කන ගමන් හොඳට වටපිට බලනවා. අහළ පහළ කපටි හිවලා ඉන්නවා ද, රාජාලියා පියාඹා ඒවි ද! එහෙම ආවොත් ගෝපරයා උන් ගේ ගොදුර බවට පත් වෙනවා.

පිරමීඩවල ද, කුළුණුවල ද, මාලිගාවල ද, බලකොටු ප්‍රාකාරවල ද නටබුන් බැස යන හිරු රැස් විසින් පෙන්වයි, පැහැදිලි ලෙසින්.

''එය විය නො හැකි දෙයකි!'' කහ-රතු පැහැති නටබුන් දුටු මම මට ම කියාගතිමි. ''එය කොහෙත් ම විය නො හැකි දෙයකි!''

එහි හැම දෙයක් ම තිබිණි. පිරමීඩවල ද, කුළුණුවල ද, මාලිගාවල ද, බලකොටු ප්‍රාකාරවල ද නටබුන් බැස යන හිරු රැස් විසින් පෙන්වයි, පැහැදිලි ලෙසින්. මේ නටබුන් අපූරු රූපාකාරයන් මවා පායි. මෙය ඇසට රසඳුනකි.

කහ-රතු පැහැය ඇති වූයේ අළුවන් දුර්වර්ණ කාන්තාරය මත ය. එය අතිශයින් ම චමත්කාරජනක, සුන්දර ය. නැගෙනහිර කතාවලට සුදුසු මනහර පටුබිමෙකි. එහෙත් ඇත්ත වශයෙන් ම මේ පුදුමාකාර හැඩයන් ඇති වන්නේ විවිධ පාටවලට අයත්, සුළං සහ වැසි නිසා සෝදා පාලු වූ මැටිවලට හිරු රැස් වැටීම නිසා ය. කලාකරුවන් අතුරෙන් මහා කලාකරුවා වන සොබාදහම විසින් මවනු ලැබූ අපූරු නිර්මාණයන් ය, මේවා. මෙය මිරිඟුවක් නොව, එය සැබෑ දෙයකි.

මේ ගොඩැලි හිරු රැස් නිසා රත් වෙලා ය. එමෙන් ම ඒවා රළු ය. එහෙත් දුලි විලුද මෙන් සිනිඳු ය.

කහ-රතු පාටැති නටබුන්

හැම දෙයක් ම දැකීමට හා මතක තබා ගැනීමට මම යුහුසුලු වීමි. එහෙත් ජවනිකාව නිතර වෙනස් වන විට මා ඒවා මතක තබා ගන්නේ කොහොම ද? ඊට පියවර දෙකකට එහා සම්පූර්ණයෙන් ම වෙනත් චිත්‍රයකි. මෙහි කුළුණු, මුළු සහ ගොඩැලි වෙනස් ය. හිරු බැස යත් ම, මේ විවිධ හැඩයන් වෙනස් වී, කළු පාටින් ඒවා පෙනිණි. එමෙන් විවිධ පාටින් පෙනුණු දේ ද වෙනස් විය. තැනෙක වැඩියෙන් දම් පාට ය, තවත් තැනෙක කහ-රතු පැහැයෙකි. තෙවන තැනෙක දිලිසෙන කහවන් පැහැය ඇත. මෙය ශ්‍රේෂ්ඨතම කලාකරු වන හිරු ගේ නිර්මාණ වේ.

දිවා කාලය එළැඹෙත් ම කඳු වටා එති තිබුණු මීදුම් පටලය තුනී වී අතුරුදහන් විය. දහවල් දොළහ වන විට, හිරු සුදු පැහැයෙන් බබලයි. අහස ද සුදු පැහැයක් ගනී. කඳු වටා කහවන් දුමාරයකි. හවස හිරු බැස යත් ම, සියලු නටබුන් දම් පැහැයෙන් සහ කහ-රතු පැහැයෙන් බබලයි.

රන් පාටට හුරු මැටියෙන් මෙම චමත්කාරජනක සොබා සිරිය මවා පෑම සඳහා අවුරුදු දහස් ගණනක් ගෙවිණි. සොබා දහමේ විශ්ව කර්මයා විසින් මේ මැටි අනා, පොඩි කොටැ, අඹරා, කපා කොටා ගත්තේ ය. ඒ අපූරු සොබා සිරිය ඔබ ඉදිරියේ ය. අවුරුදු දහස් ගණනක් තිස්සේ වුව ද සොබා දහමේ විශ්ව කර්මයා ගේ දස්කම් දෙස බැලිය හැකි ය.

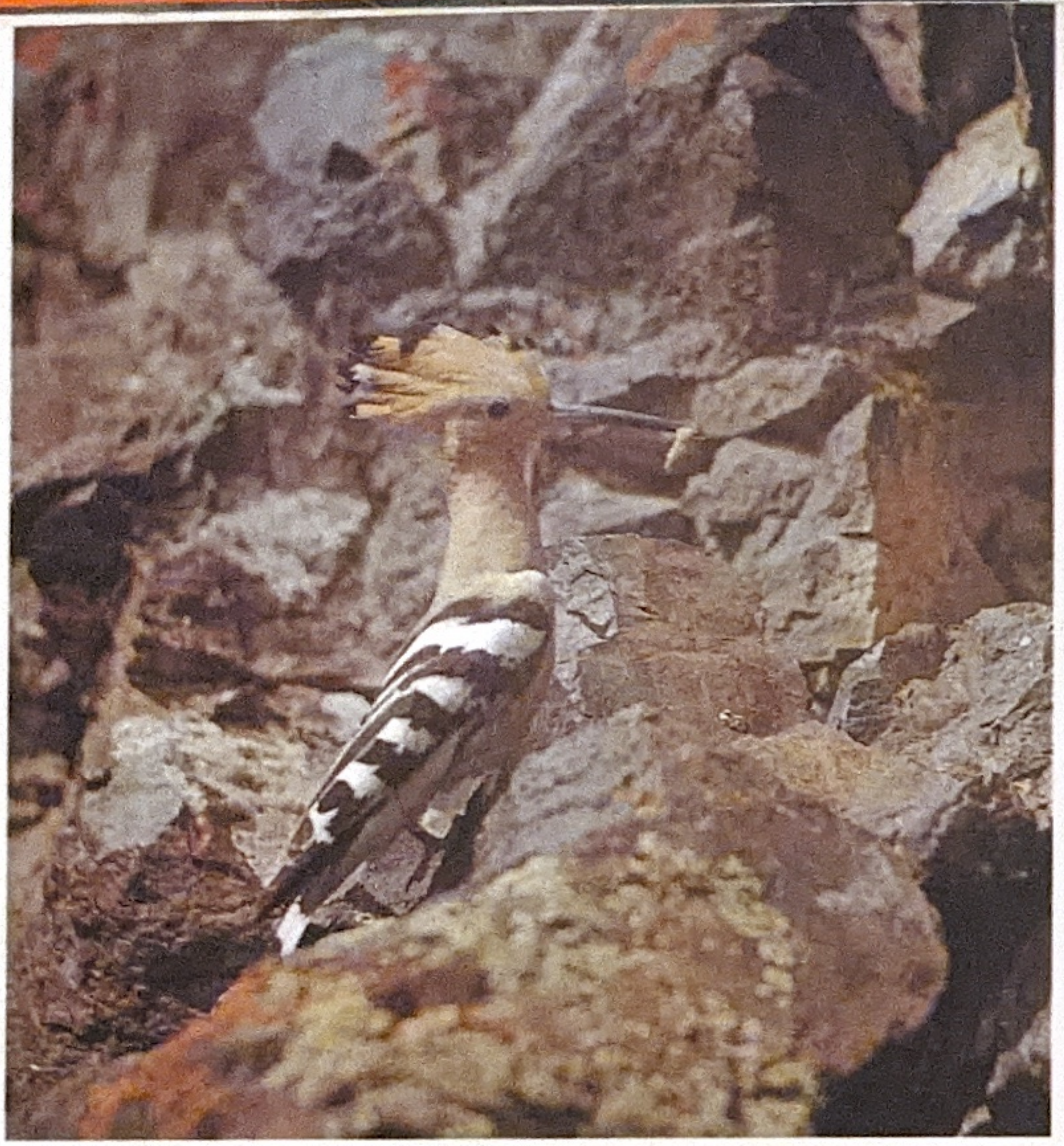

හූපෝ කුරුල්ලා

හූපෝ කුරුල්ලා පියාඹන විට සමොනොලයෙකුට සමාන යි. බිම ඉන්නා විට එයා හරියට ලස්සන මලකට සමාන යි. එයාට බොහොම ලස්සන කරමලයක් වැනි පිහාටු ඔටුන්නක් තියෙන නිසා එයාට කැලෑ කුකුළා කියලා රුසියානුවෝ කියති. ඒ වගේ ම හූපෝ ගේ දිගැති හීන් හොට' ත් යසට කැපී පෙනෙයි.

ඉතින් ඒයා හැම තැන ම එයා ගේ දිගැති හොට ඔබනවා. සිහින් දිගැති සිදුරුවලට. මෙහි පස් තද ය, ගල් කැට වඩා ත් ශක්තිමත් ය. මේ නිසා එයා ගේ සිහින් දිගැති හොටයට ලෙහෙසි නැත. පණුවන්, මකුළුවන් සහ වෙනත් කෑම වර්ග මේ සිදුරුවල සැහවී ඉන්නා විට මොනවා කරන්න ද?

පොළොවේ දිගැති, සිහින් සිදුරක පතුලේ මකුළු දූලක් දිලිසෙයි. හොට දමලා අදමු ද? හූපෝ හොට දමලා කෝකට ත් කියලා වැයම් කළා. මකුළුවා සිදුරෙන් එළියට පැන ගත්තා. එයාට පෙනුණේ තණ පෙත්තෙකු මකුළු දූලේ පැටලී හිටියා වගෙ යි. හූපෝ කුරුල්ලා එකවර මකුළුවාව ගිල දැම්මා. කිසි ම කරදරයක් නැහැ.

ඉගෙන ගත්තා! සිදුර පතුලේ මකුළුවා හිටි හැටි දුටුවොත් කරදරයක් නැතුව ඌව ඇද ගෙන කනවා. හොටට ලෙහෙසියක් දැනෙනවා.

මී කන කුරුල්ලා

මේ කුරුල්ලා ගේ පිට රන් පැහැති ය. බොටුව කොළ-නිල් පැහැති ය. බොහොම ලස්සන කුරුල්ලෙකි. නමුත් මේ ලස්සන කුරුල්ලාට විශේෂ නමක් තියෙනවා. මී මැස්සන්ව අල්ලා කන නිසා එයා ගේ නම මී කන කුරුල්ලා ය. මේ කුරුල්ලා මී වද ළඟට වී ඉන්නවා. මී මැස්සන් ඇති කරන මිනිස්සු මේ කුරුල්ලා දුටු විගස වෙඩි තබති.

මී පැණිවලට ආසා නො කරන්නේ කවු ද? මේ කුරුල්ලන්ට ද කැමති මිනිසුන් බොහෝ ය. මේ කුරුල්ලා මී මැස්සන් විතරක් නො වෙයි, නපුරු කුරුමිණියන් ද, පලා ගිරවුන් සහ පතංගයන් ද අල්ලා ගෙන කයි. මී මැස්සා ගේ පරම සතුරා වන බඹරා ද මී කන කුරුල්ලා ගේ ගොදුරකි.

මී මැසි පාලකයිනි, මී පැණි ලෝලයනි! තුවක්කු පැත්තක තබා ශබ්ද විකාශන යන්ත්‍ර අතට ගනිල්ලා! තුවක්කු වෙනුවට ශබ්ද විකාශන යන්ත්‍ර මගින් අනතුරු හඬ නංවා මේ කුරුල්ලන්ව එළවා දමන්න. දිගැති රිටකට රෙදි පටි බැඳ වනන්න. එවිට මී මැස්සන් මෙන් ම මී කන කුරුල්ලන් ද ආරක්ෂා වේ.

මේ කුරුල්ලාට වෙඩි නො තබා එයා ගේ ලස්සන බලා සතුටු වන්න. මේ කුරුල්ලන් ගේ මිහිරි හඬ අසා ප්‍රීති වන්න.

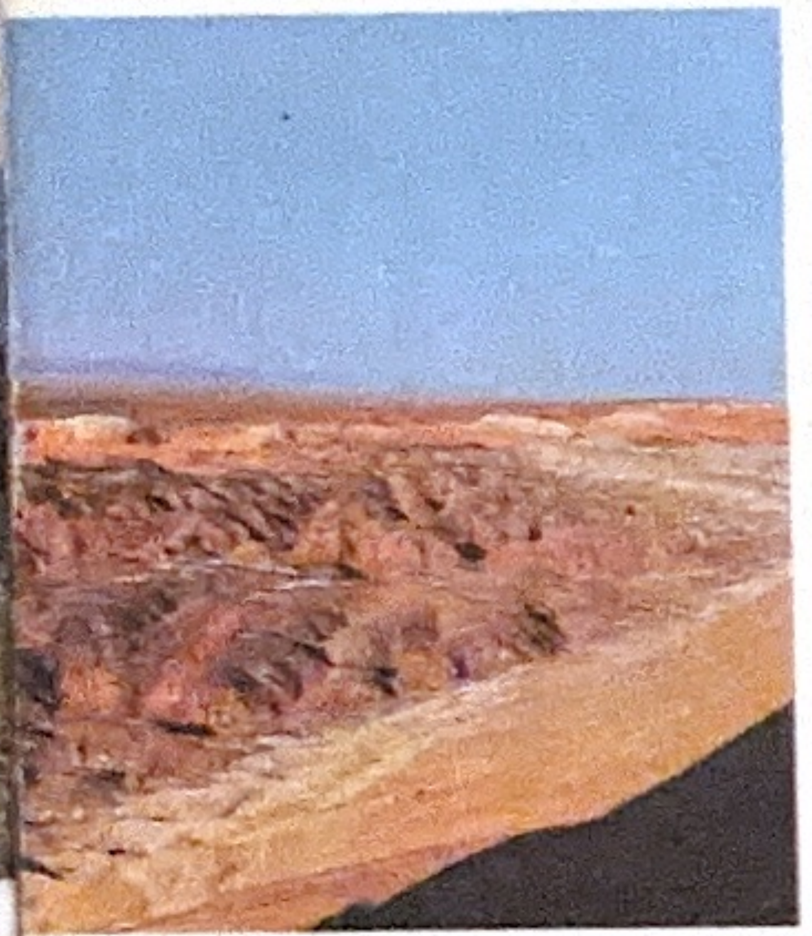

අගාමා කටුස්සා

මුසල උද්‍යසනක අගාමා කටුස්සා ගේ මනෝභාවය ද මූසල ය. එය පුදුමයට කරුණක් නො වේ. රෑ තිස්සේ අගාමා හීතලට අසු වෙලා දූන් බඩ ගින්නේ දුක් විඳිනවා. ඒ නිසා තම යි එයා ගේ නහයේ සිට වලිගය දක්වා කොළ පාට වෙලා තියෙන්නේ. අගාමා බඩ ගින්නේ ඉන්න සැටි යසට පෙනෙනවා.

නමුත් ඉර අව්ව වැටෙන විට පස හා ගල් කැට රත් වෙනවා. එවිට අගාමා පඳුරක් යටට රිංගා ගන්නවා. රත් වුනා ම අගාමා ගේ සිරුරේ රතු පාටැති පුල්ලි මතු වෙනවා, එය ත් සමග ම එයා ගේ මනෝභාවය යහපත් වෙනවා.

ඉරු මුදුනට නගින දිවා කාලයේ දී අගාමා ගේ සිරුරේ සියලු ඇට කටු සහ කොර පොතු හොඳට රත් වෙනවා. මේ වගේ වේලාවට තණ පෙත්තකු අල්ලා ගත හැකි වුවොත් එවිට සතුට බොහෝ ම වැඩි වෙයි. එයා ගේ පිට වොකලට් සහ කහ පාටට හැරෙනවා. දෙපැත්තෙන් දම් පාට තීරු මතු වෙනවා. අගාමා පිරිමි සතා නම් එයා ගේ බෙල්ල වටේට නිල් පාට වෙනවා. අව්ව සැර වුනා ම එයාට බොහොම ලොකු සතුටක් ඇති වෙනවා!

ලේන ගෝපරයා

ලේන ගෝපරයා ගෙ වලිගය දිග ය. එයා ලොකු සණ්ඩුකාරයෙකි කිසිවකු දුටු විගස එයා යටි උගුරෙන් කෑ ගහන්නා වගේ ශබ්දයක් ඇති කරනවා. ගොඩැල්ලක්, නැතිනම් ගලක් උඩ නැගලා ලේන ගෝපරයා කෑ ගහනවා. උඩ පනිනවා, වලිගය වනනවා. එයා කොතරම් කලබල වෙනවා ද යත්, කෑමට කොතරම් ආසාවක් තිබුණ ද, එය පවා අමතක වෙලා කෑ ගසන විට කටේ තිබිච්ච තණ කොළ එළියට පනිනවා!

ඒ වගේ සතකුව හිටි හැටියේ අල්ලා· ගැනීමට බැහැ. එයා බොහොම කැමති යි තිරිඟු ඇට කෑමට. තිරිඟු කරල්වලට ලේන ගෝපරයා ගෙන් උවදුරකි. එයා පුරන් කුඹුරු අසල තිබෙන වතුර ගලා බසින පිහිල්ලට සහ පාර අසල කානුවලට ද, ඒ වගේ ම මිනිසුන් අහළ පහළ නැති අගාධවලට ද කැමති යි. ලේනකු වගේ පනින මේ ගෝපරයා හාවකු වගේ පස්සා ගාත්වලින් ඉඳ ගනී. මහ පොළවේ ගාටමින් ගමන් කරන්නේ බැජර් සතා මෙනි. වරෙක කුරුල්ලකු වගේ හඩ නගන ලේන ගෝපරයා තවත් වරෙක ඌරු පැටවකු සේ කෑ ගසයි.

හී සර්පයා

හිරු බැස යාමට පටන් ගත් හැන්දෑවේ හිටි හැටියේ අහළ පහළ ඇති පඳුරක තහඩු කැබැල්ලක් වගේ යමක් දිලිසෙනවා. ඒ තම යි බැස යන හිරු රැස් නාන හී සර්පයා. සමහර විට එයා දිවා කාලයේ දී ලැබූ හිරු රැස් නිසා පිඩා විඳලා දැන් විවේක ගන්නවා වගේ. නැතිනම් එයා නිවහනය දිහා බලනවා වෙන්නට ඕන.

වටකුරු ඇස්වලින් හී සර්පයා හැම තැන ම බලනවා. එයාට හැම දෙයක් ම පෙනෙනවා: කවු ද බිම දිගේ දුවන්නේ, කවු ද අහසේ ඉගිලෙන්නේ?

ටොලායි වර්ගයට අයෙත් හාවෙක් පඳුරකට මුවා වෙලා ඉන්නවා. කැලෑ මීයෙක් එයා ගේ ගුලෙන් එළියට ඇවිත් හොම්බ යි, රැවුළු ගසු යි එළියට දමා ගෙන ඉන්න සැටි පෙනෙයි. සර්පයින් අල්ලා ගෙන කන උකුස්සෙක් එයාව නො දැක පියාඹා ගිය සැටි හොඳ යි. අනූ නවයෙන් බේරුණා. ඔන්න එයාට යස ගොදුරක් - නයා ගේ රස බොජුනකි කටුස්සා!

හී සර්පයා දරණු ගැහිලා ඊයක් විදින්නා වගේ එක පාරට ම කටුස්සා ගේ ඇඟට කඩා පැන්නා. හී සර්පයා කටුස්සා වටේට එතිලා සෙවන ඇති තැනකට උංව ගෙන ගියා. අනුන්ට නො පෙනී හී සර්පයා ගොදුර ගිල දමාවි.

පුංචි රාජාලි බස්සෝ

රාජාලි බසු අම්මා සුදු පාට වටකුරු පුංචි බිත්තර දෙකක් දමා ඒවා රකින්නට පටන් ගත්තා. එයා බිත්තර රැක්කාට බිත්තරවලට මොනවා වෙනවා ද යන්න දන්නා නැහැ. දවස් පතා බිත්තරවල බර අඩු වෙනවා.

බිත්තරයක් දැමූ හැටියේ එහි බර ග්‍රෑම් හැත්තෑව යි. දවස් දහයක දී එක බිත්තරයක බර ග්‍රෑම් පහකින් අඩු වෙනවා. දවස් විස්සක දී බිත්තරයක මුල් බරෙන් කාලක් ම අඩු වෙනවා. එහෙම වුනොත්, බිත්තර රකින කාලය අවසන් වන විට, ඉතුරු වන්නේ බිත්තර කටුව විතර යි.

නමුත් එහෙම වුනේ නැහැ. බිත්තර පුපුරා පැටවුන් එළියට එනවා. උපන් මොහොතේ සිට මේ පැටවුන් ගේ බර පැයකට ග්‍රෑම් දෙක බැගින් වැඩි වෙනවා. මේ පැටවු මහා ගොඩක් කෑම කනවා. දවස් හතරකින් පැටවුන් ගේ බර දෙගුණයකින් වැඩි වෙනවා, දවස් හතකින් බර හතර ගුණයකින් වැඩි වෙලා! කූඩුවෙන් පිට වන විට පැටියා ගේ බර බසු අම්මා ගේ සහ බසු තාත්තා ගේ බරට ත් වඩා වැඩි යි. දැන් ඉතින් ඒ ගොල්ල පැටවුන් නො වේ. ඒ වුනාට ඒ ගොල්ලන්ට තවම ඉගිලෙන්නට බැහැ.

නිදිබර කඳු පාමුල සුළං පහර
දෙකක් එකිනෙකට හැප්පිණි,
මේ වැලි කන්ද ඇති කරමින්...

ඉර අව්වේ සැර කොතරම් ද යි කියනවා නම්, එය විශාලන වීදුරුවකින් ඔස්සේ එන්නාක් මෙනි. සදා පිපාසයෙන් පෙළෙන වැලි කතරේ මැස්සෝ ගිජු ලෙස මුහුණට ඇලෙති. ඉමක් නැති ස්ටෙප්ස් භූමිය සහ නිල්වන් අහස ය.

වැලි කතර අයිනේ පැතලි, දුම් පැහැති කඳු දෙකකි. ඒවා නිදන ඉබ්බන් දෙදෙනකු සිහි ගන්වයි. ඒ දෙක අතර රන්වන් වැල්ලෙන් සෑදූ උසැති පිරමිඩයෙකි.

නිදිබර කඳු පාමුල සුළං පහර දෙකක් එකිනෙකට හැප්පිණි, මේ වැලි කන්ද ඇති කරමින්. ගිනි කන්දක මුදුනක් සේ මේ වැලි කන්දේ මුදුනෙන් දුම්වලා අහසට නගී.

ඉහළ නැගීමේ ඉතා ම හොඳ ක්‍රමය මියරාකාර ක්‍රමය යි. පියස්සකට නගින්නාක් මෙන් සෙමින් ඉහළ යයි. වැලි කැට පා උඩට වැටෙයි, පයට පෑගී සෑදුණු වළවල් වහා පිරෙයි. උණු සුළං මුහුණට වදින අතර සුළඟට ඉගිලෙන වැලි මුහුණට වැදෙන මෙවන් වේලාවක දී ඉතා ම අවශ්‍ය දේ නම්, බීමට වතුර ය. එහෙත් ජලය ඇත්තේ ඈත පෙදෙසක ය. උණු සුළඟ මුහුණට වදී, වැලි කැට කට තුළට වැදී දත්වලට හැපී හඬක් ඇති කරයි.

ඔබ කැමති තවත් දෙයක් නම්, කන්දේ කටහඬ ය. මෙය සාමාන්‍ය කන්දක් නො වේ, ගී ගයන කන්දකි. විටින් විට කන්ද අභ්‍යන්තරයෙහි හඬක් හට ගනී, එවිට කන්ද සෙළවෙයි. මේ හඬ කෙමෙන් වැඩි වී, මුළු මහත් කතර දෙවනත් කරමින් හඬ පිට වන්නේ අනතුරක් සහ වටහා ගත නො හැකි ලෙසිනි. එලෙස කන්ද 'ගී ගයයි'.

කහ පැහැති වැලි කතර

මේ කන්ද ගැන පැතිර ඇති කතා බොහෝ ය. කන්ද ගී ගයන්නේ මන් ද යි කිසිවකු නො දනී. අනුමාන නිගමන සහ කල්පිතයන් පමණකි, මේ ගැන ඇත්තේ.

කඳු මුදුනට නැග ගනිමු. අද කන්ද නිහඬ ය. සුළඟ හඬ නගයි, හිරු රැස් ඉතා පීඩාකාරී ය. හිරු රැස් සහ සුළං නිසා ඇස්වලින් කඳුළු ගලයි. කඳුළු බොන මැස්සෝ මුහුණට පහර දෙති.

දාර පිඹුරා

මේ පිඹුරා ගේ දිග මීටරයකට වැඩි නො වේ. අනික් ලක්ෂණ අතින් ඌ නියම දාර පිඹුරෙකි. මූ වැලි යටින් බඩ ගා යාමට දක්ෂ නිසා වැලි පිඹුරා යන නමින් ද හැඳින්වේ. කුඩා වුව ද මේ පිඹුරා ඉතා දක්ෂ ය.

කටුස්සෝ හිරු රැස් නාති. කුරුල්ලෝ කිචි බිචි ගාමින් උඩ පනිති. කුඩා සත්තු ඇවිදිති. එහෙත් මේ සතුන් ගේ පාද යටින් පිඹුරකු සැඟ වී සිටින බව උහු නො දනිති.

ඌ වැලි යට සැඟ වී ඇස් දෙක පමණක් පිටතට දමා ගෙන වට පිට බලයි.

හාවා තරමක් ඈතින් ඉන්නා බව දාර පිඹුරා සිතයි. සක්සවුල් ගහේ උඩ අත්තක වහලා ඉන්න කුරුල්ලා දෙස පැනීමට බැහැ, එය උසකට වෙලා ඉන්නවා. ස්ටෙප්ස් බළලා පරික්ෂාකාරී ලෙස පාද තබයි. මේ බළලාට දිවා කාලයේ මේ කතරේ ගමන් කරලා පුරුදු නැත. එයා ගේ ඇස්වල කළු ඉංගිරියාව තිතක් කරම් කුඩා නිසා සමහර විට එයාට පිඹුරා නො පෙනී යාමට ඉඩ ඇත. මීයන් පමණක් නොව අතට අසුවන මකුළුවන්, ගෝනුස්සන් කටුස්සන් සහ කුඩා සර්පයන් මේ බළලා අල්ලා ගනී.

ආන්න අතන වටකුරු ඔළු ගෙඩියක් ඇති මෝඩ කටුස්සෙක් ඉන්නවා. එයා මා ළඟට වඩ, වඩා ත් ළං වෙනවා. හිටි හැටියේ ම වැලි උඩ ගිහිල්ලා දාර පිඹුරා උඩ පැනලා කටුස්සා වටේ එතිලා ඌව ගිල ගැනීමට සූදානම් වෙනවා...

ජෙර්බෝවා

ජෙර්බෝවා පුදුමාකාර සතෙකි. එයා ගේ සිරුර මීයකුට සමාන යි. දෙකන් හාවකු ගේ වගේ ය. කකුල් කැන්ගරු ගේ පාදවලට සමාන යි. එයා ගේ 'සිංහ' වලිගය අගට බූසියක් වගේ ලොම් පොකුරක් තියෙනවා! දිවා කාලයට නිදා ගන්නා ජෙර්බෝවා රාත්‍රි කාලයේ දී දුව පැන ඇවිදිනවා. ජෙර්බෝවා දුවන හැටි! සියලු සිව්පාවෝ සතර පාදවලින් දුවති. නමුත් ජෙර්බෝවා පස්සා ගාත්වලින් උඩ පැන, පැන යන්නේ කුරුල්ලන් වගේ ය!

මේ සතා අනික් සතුන්ට වඩා බොහොම වෙනස්. සිහින් පාද, තරබාරු පාද, නැතිනම් දිගැති පාද සතුන්ට තියෙනවා. ජෙර්බෝවා සතාට තියෙන්නේ බූව වැනි ලොම් සහිත පාද. බොහෝ සතුන්ට මහත සමක්, නැතිනම් මහත ඔළුවක් තිබුණාට ජෙර්බෝවා ගේ වලිගය විතර යි මහතට තියෙන්නේ. මේ වලිගය ජෙර්බෝවාට බොහොම පිහිට වෙනවා. මේ සතා ඉඳ ගන්නා විට වලිගය රුක්ලක් නැතිනම් කරුවක් බවට පත් වෙනවා. උඩ පනින විට එය තුලනයක් බවට පත් වෙනවා. අනතුරට මූණ පෑ විට ඒ වලිගය නිසා සතුරාව රවටා දැමීමට ජෙර්බෝවාට හැකි වෙනවා. ජෙර්බෝවා ගේ වලිගයේ අගට තිබෙන සුදු පැහැති බූසිය දැකලා හිවලා එය අල්ලා ගැනීමට පනිනවා. එවිට ජෙර්බෝවා වලිගය වමට හරවා දකුණු පැත්තට පනිනවා. හිවලා වගේ කපටියකු පවා රැවටෙනවා.

ප්‍රාවරණ වැලි කුකුළා

මුහුදු ලිහිණියන් නැති මුහුද පාලු ය. කෝකිලයා නැති වනය ද පාලු ය. කඩිසර වැලි කුකුළා ගේ ගුරු-ගුරු ශබ්දය සහිත ගීතය නැති නම්, වැලි කතර සොහොනකට සමාන වේ.

ප්‍රාවරණ වැලි කුකුලෝ සියලු දෙනා ම වතුර බීමට ස්ටෙප්ස් භූමියේ ජන උල්පත්වලට පියාඹා එති. බොහෝ වේලාවක් තිස්සේ ගිජු ලෙස මේ කුකුළන් වතුර බොන්නේ හොට ජලයට ඔබා ගෙන ය. හිතේ හැටියට වතුර බීලා තමන් ගේ පුංචි පැටවුනට බීමට වතුර ගෙනෙන්නේ කුරුළු බොක්ක හෙවත් ගොජ්ජරට වතුර පුරවා ගෙන ය.

ගිනි අව්වට හසු වී තිබෙන වියලි ස්ටෙප්ස් භූමියේ වැලි ගිනි රත් වෙලා ය, මඩ වියලි ගොස් පැලිලා ය. ඉර අව්ව නිසා ගල් කැට කළු පැහැ ගෙන ඇත. ප්‍රාවරණ වැලි කුකුළා ගේ එක ම ගැළවීම වතුර පමණකි. මේ සතුන්ට ඔරොත්තු දීමේ ශක්තිය සහ ඉවසීම තිබේ. මේ කුකුළන් ගේ පාට වැලි පාටට සමාන ය, පියාපත් ඉතා ශක්තිමත් ය.

ඉතා සැර අව්ව නිසා කඳු රැළිවලට සමාන වේ. ඒවා සෙළවෙන සැටියෙකි. වියැලි ඉරි තැලී ඇති වැලි කතරේ පටලය විනිවිද යන සේ ප්‍රාවරණ වැලි කුකුළා හඬ නගයි. එම හඬ ගලා බසින ගභීත්තක ජලය නගන හඬට සමාන ය.

වැටි හූරා

මේ සාමාන්‍ය වැටි හූරකු නො වේ. ලොකු කන් ඇති වැටි හූරෙකි. ඒ කන්වලට ඉතා හොඳින් ඇසේ.

අඳුරු වැටුණු පසු නිහඬ වේලාවට සැඟ වී සිටින තැනින් එළියට එන වැටි හූරා ඉක්මණින් වැලි පොළවේ දුවයි. ඒයා ගේ දෙකන් ඉදිරියට නැමිලා ය, නහය සහ දෙනෙත් පොළවට දෙසට යොමු වී ඇත. හිටි හැටියේ ම පොළවේ පැල්මෙකින් කොළ පැහැති ඇස් දෙකක් දිලිසෙයි. ඒවා දිවි මකුළුවා ගේ ය. ගල් කැටයට එහා ඇසි පිය රහිත රතුවන් ඇස් දෙකකි. එය කාන්තාර හූනකු ගේ ය. සක්සවුල් පඳුරකට එහා තවත් නිල්වන් පැහැති ඇස් දෙකකි. මේ ඇස් දිලිසෙන්නේ සඳ එළිය නිසා ය.

වැටි හූරා ඒවාට බය නැත. අනතුරක සංඥාව දැනුණු විගස වැටි හූරා බෝලයක් වගේ ගුළි ගැසෙන්නේ කුඩා ඉඳි කටු වැනි උල් පිටට සිටින සේ ය. එලෙස එයා මඳ වේලාවක් ගුළි ගැසී ඉන්නවා. අනතුර පහ වී ගිය පසු එයා යළි දිග ඇදිලා වට පිට බලමින් ඉව අල්ලමින් යනවා. එයා ගේ කන්වලට හැම හඬක් ම ඇසෙනවා. රාත්‍රි කාලය වැටි හූරා අපතේ හරින්නේ නැහැ. රෑට කෑම හොයා ගෙන දවාලට ඉර පැව්වා ම නිදා ගන්නවා.

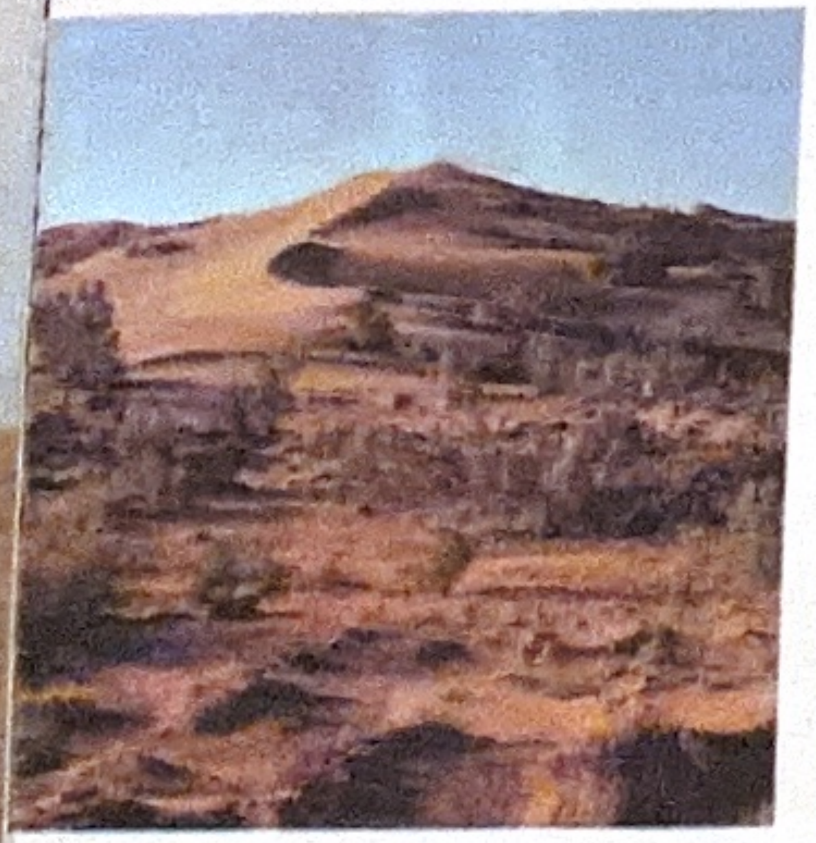

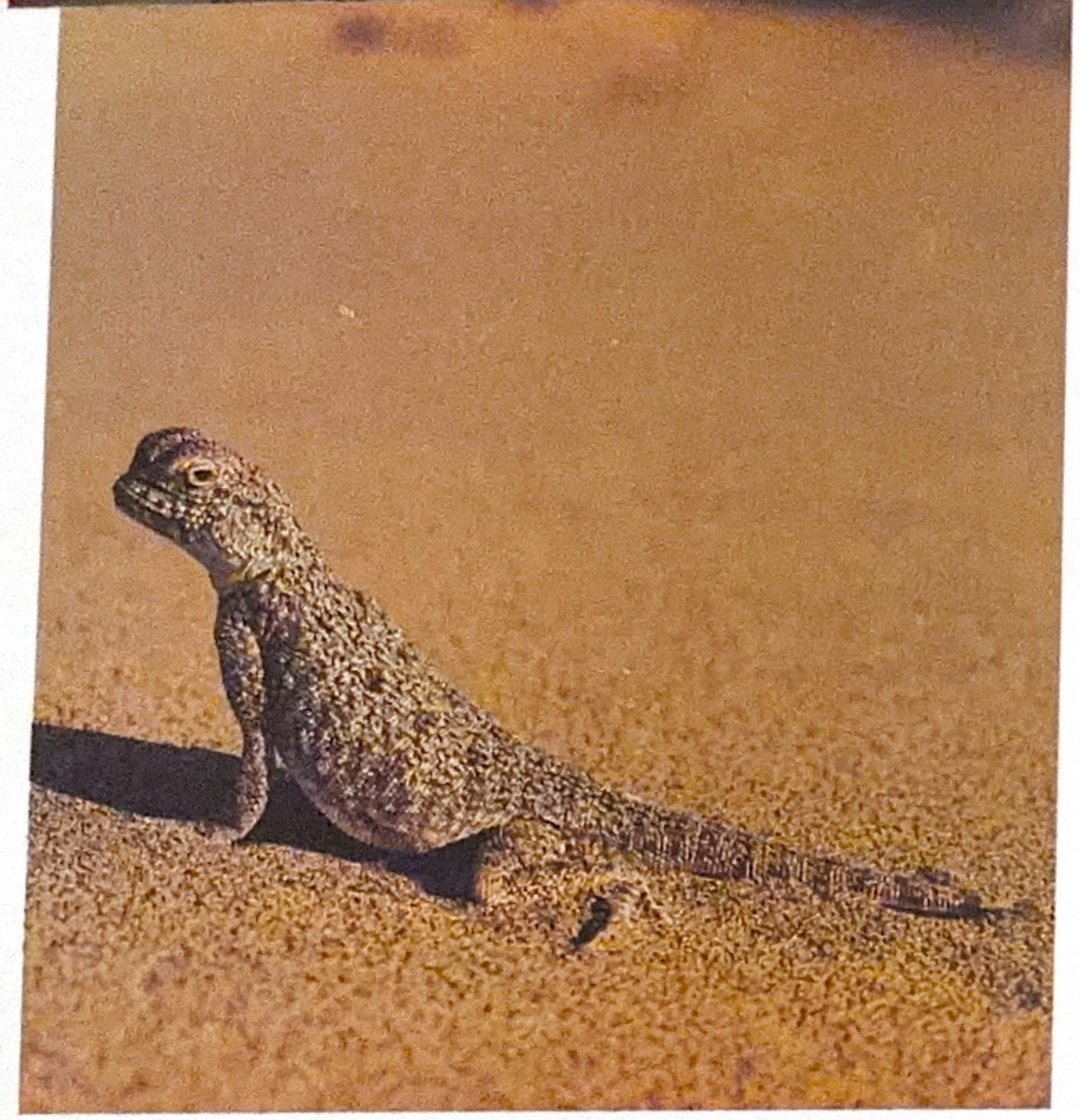

වටකුරු හිසැති කටුස්සා

මේ කටුසු වර්ගය වැලි කතරේ ජීවත් වන අතර උන් ගේ සිරුරු ද වැලිවලින් ම සෑදී තිබෙන්නේ යැ යි සිතිය හැකි තරම් ය. වටකුරු හිසැති කටුස්සා ගේ කොරපොතු වැලි කැටවලට බෙහෙවින් සමාන ය. එයා වැලි ගොඩේ ඉන්න විට වැලිවලින් වෙන් කර ගැනීමට ඉතා අමාරු ය. විශේෂයෙන් ම හතර ගාතෙන් වැලිවලට ඇලිලා සිටින විට උගේ හෙවණැල්ල නැති වන බැවින්, වඩා ත් අමාරු ය. හිටි හැටියේ ම වටකුරු හිසැති කටුසු රාළ වැලි යටට රිංගා ගන්නේ සිරුර සොලවමින්, ගැස්සෙමින්, පාද සහ හිස ද වැලි තුළට දමා ගනිමින් ය.

මිනිසා කම්බිලියක් පොරවා ගන්නා සේ ම, මේ කටුස්සා වැලිවලින් සිරුර වසා ගනී. සුළං හමයි, එවිට වැලි පොළව සමතලා වෙයි. මොහොතකට පෙර සිටි කටුස්සා අතුරුදහන් වෙලා ය. දුසින් දකින දේ පවා විශ්වාස කළ නො හැකි තරම් ය!..

ෂ්රයික් කුරුල්ලා

ඈත සිට බලන විට ෂ්රයික් කුරුල්ලා පෙනෙන්නේ සුදු ලපයක් මෙනි. ඔබ සැඟවෙන්නේ නැතිව ගිය ද කුරුල්ලා නො සැලී සිටී. ඔබ ඌට ඉතා ම ළං වන විට ෂ්රයික් කුරුල්ලා වාඩි වී සිටි අත්තෙන් ඉගිලී, පහළින් පියාඹා යමින් පලාවන් අත්තටු වනයි. ඉන් පසු මේ කුරුල්ලා ඉහළට පියාඹා ගොස් යළි අත්තට වසයි.

කටු සහිත පඳුරේ මේ කුරුල්ලා කෑම රැස්කර සිටී. කොතරම් කෑම ගොඩක් ද!

මේ කටු සහිත පඳුරේ කුරුමිණියන් ගේ, තණ පෙත්තන් ගේ, බඹරුන් ගේ සහ කුරාවන් ගේ මළ කුණු ය. මේවා වැහි කාලෙට අවශ්ය කෑම ය. වැසි සහිත සීත දවස්වලට මේ කුඩා කෘමි සත්තු සැඟවෙති. ෂ්රයික් කුරුල්ලා ගේ පැටව් හැම තිස්සේ ම බඩගින්නේ කට ඇරගෙන ඉන්න නිසා උන්ට කෑම දිය යුතු ය.

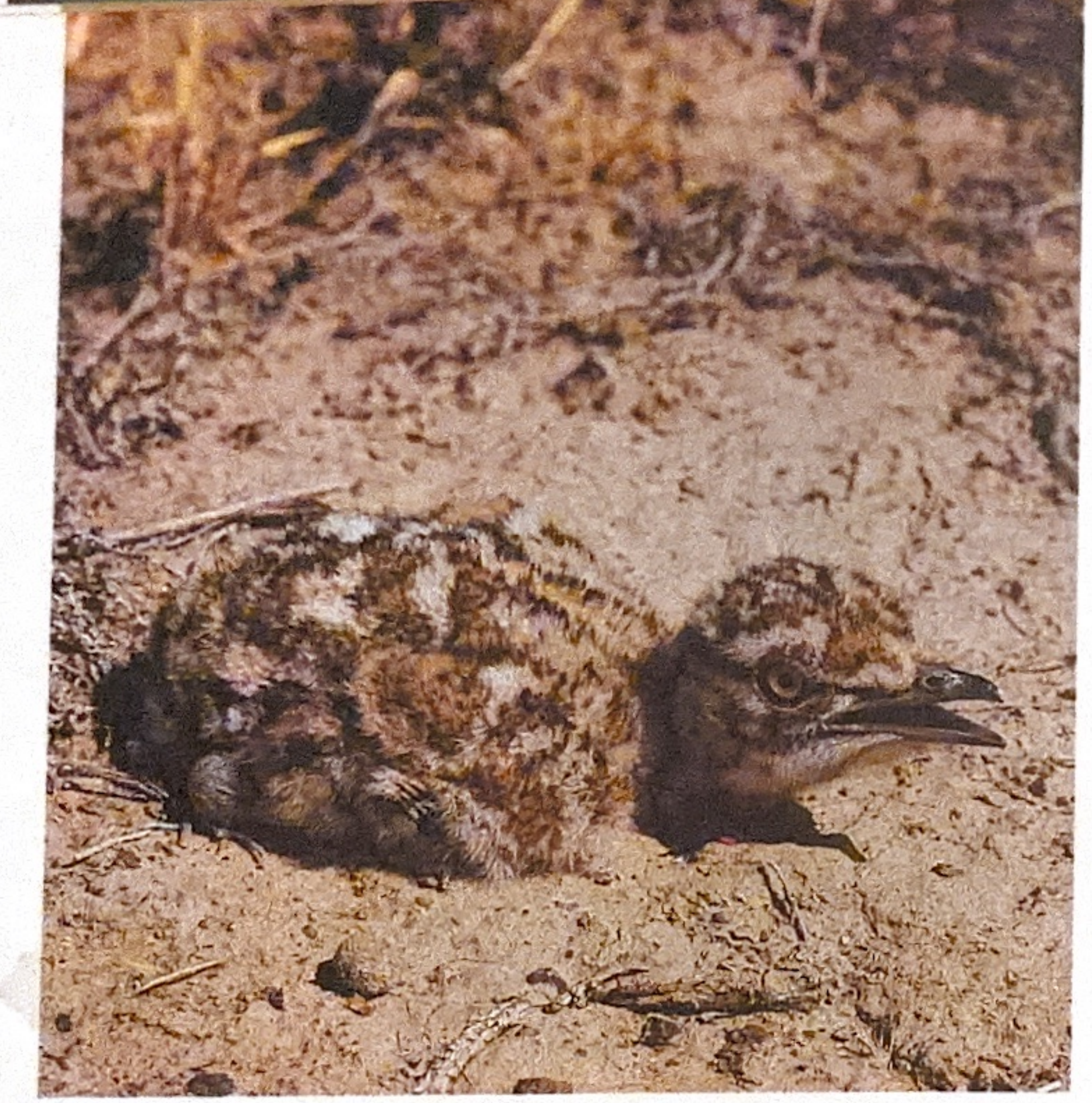

හුබාරා (බුස්ටාඩ්) කුරුල්ලා

මෙ ඉන්නේ බුස්ටාඩ් කුරුල්ලකු නො වේ, කුරුළු පැටවකි. මෙ කුරුල්ලා ඉතා ලස්සන යි, ඒ වගේ ම ඉතා විරල යි. මේ වර්ගය හුබාරා නමින් ද හැඳින්වේ. හුබාරා කුරුල්ලෝ අව්වට ගිනි රත් වූ, වියලි ස්ටෙප්ස් භූමියෙහි බිත්තර දමති. කුරුළු පැටවුන්ට ලෙහෙසි නැත. ඉහළින් ගිනි අව්ව ය, පහළින් අව්වට ගිනි රත් වූ ගල් කැට ය. වටේට ඉතා උණුසුම් සුළං හමයි. පැටවාට සැඟවීමට තැනක් නැත.

පැටවා ළඟ කුරුළු අම්මා හිටියා නම්, හොඳ යි. කුරුළු අම්මා අත් තටුවලින් පැටවා ගිනි ගහන අව්වෙන් ආරක්ෂා කරනු ඇත. නමුත් කුරුළු අම්මා සතුරන් ඉදිරියට යාමට බය වන්නේ එයා ගේ පැටවුන්ව උකුස්සන්, හිවලුන්, නැතිනම් වෘකයින් හඳුනා ගෙන ගොදුරු කර ගනු ඇතැ යි සිතන නිසා ය. මේ පැටවුන්ට ස්ටෙප්ස් භූමියේ බළලා සහ උගුඩුවා ද සතුරෝ වෙති.

මෙ වර්ගයට අයත් කුරුල්ලන් මිනිසුන් නො ගැවසෙන ස්ටෙප්ස් භූමිවල පවා ඉතිරි වී ඇත්තේ ඉතා අල්ප සංඛ්‍යාවකි. නීති විරෝධි දඩයක්කරුවෝ මේ කුරුල්ලන් මරා විනාශ කරති. උන් ගේ සීඝ්‍ර පාද, ශක්තිමත් පියාපත් සහ තියුණු ඇස්වලට පවා ජීවිතය ආරක්ෂා කර ගත නො හැකි ය. මෙ කුරුළු වර්ගය දැඩි විශ්වාස තබා ඇත්තේ උන් ගේ ආරක්ෂාකාරී පාටට ය. උන් බිම වැතිර නො සැලී සිටින්නේ සතුරා සමහර විට උන් නො දකිති යි යන විශ්වාසයෙනි.

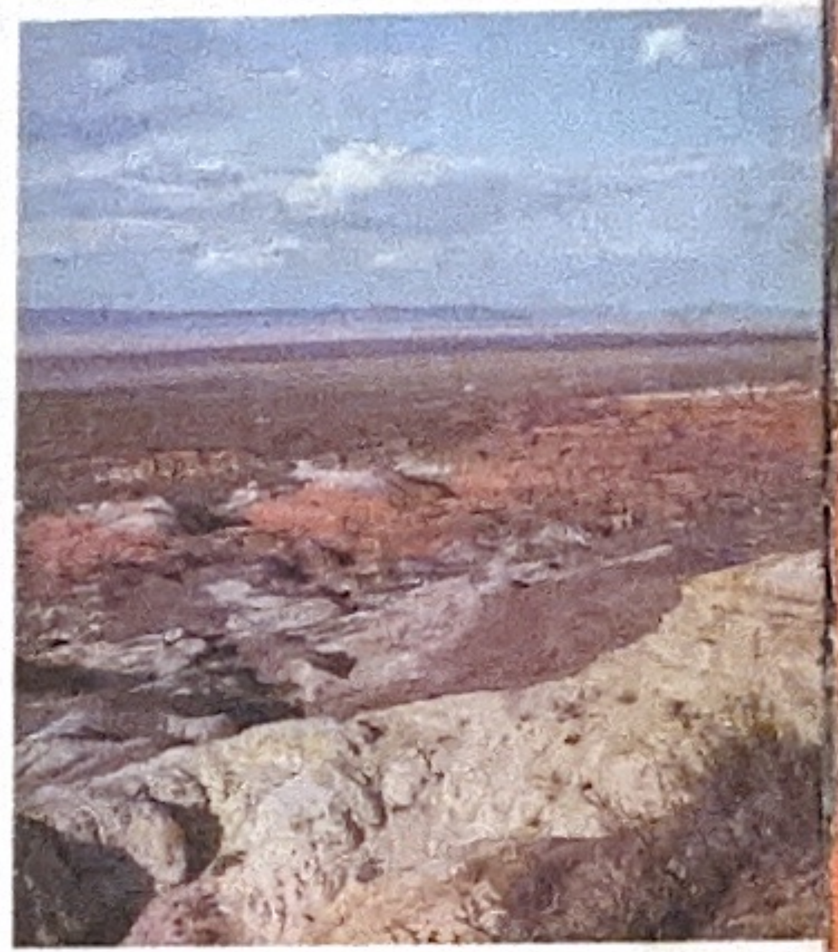

කාන්තාර හූනා

කාන්තාර හූනා ගේ සම ලස්සන කමිසයකට සමාන ය. තද පැහැති කොරපොතු බොත්තම් වගේ ය. එයා ගේ පස්සා ගාත් වැසී තිබෙන සම ද කලිසමක් ලෙස හඳුන්වමු. එය සුදුවන් රැළි සහ වාටිවලින් යුක්ත ය. මේ වගේ සමකින්, නැතිනම් ඇඳුමකින් පෙනී සිටීමට ලජ්ජා නැත.

මේ සම ගෙවී ගිය පසු හූනාට වෙනත් සමක් ඇති වෙයි.

පිට අය ගේ කුතුහලය සහිත ඇස්වලට නො පෙනෙනු පිණිස වළකට රිංගා, හූනා පරණ සම හෙවත් ඇඳුම ගළවා දමයි. ඒ සඳහා විශාල පරිශ්‍රමයක් දැරිය යුතු ය. පරණ සම ගළවා දැමූ විගස අලුත් සමක් හූනාට ලැබේ! යළිත් බොත්තම් වැනි කොරපොතු දිලිසෙයි. පසුපස ගාත්වල ඇති අලුත් සමෙහි රැළි සහ වාටි දිලිසෙයි.

හූනා විසින් අතහැර දැමූ හම ඒ සතාට අයිති ය. එයා එය ගුළි කොට කටේ දමා ගන්නේ ඉදිරිපස ගාත්වල ආධාරයෙනි! එය අපතේ යාමට ඉඩ නො දිය යුතු ය. එයා ගේ පරණ සම ගිල දමා එයා තලු මරයි. සම පරණ වුනත් එයින් ප්‍රයෝජනයක් ලැබුණා!

හරිත වර්ණ නිම්නය

නිම්න භූමිය කොළ පාට ය, පිණිවලින් දිලිසෙයි. විශාල ගල් කැට අතරින් ගංගාවක් ගලා බසී. විසි වී යන කුඩා අයිස් කැබලි දෙස බැලීමෙන් පවා ඇඟ කිලිපොලා යයි. උදෑසන ඉතා දැඩි ශීතල ය, එමෙන් ම විනිවිද යන තරම් පවිත්‍ර ය. කඳුකර වාතය රෝග සුව කළ හැකි ඔසුවක් මෙනි. එයින් දත් පවා හිරි වැටෙයි.

උදෑසන හිරු රැස් තුරු පත්‍ර විනිවිද යයි. නත්තල් ගස්වල තිබෙන කුඩා ඉඳිකටු හිරු රැස්වලට දිලිසෙයි. හැම තැන ම හරිත වර්ණයෙන් බබලයි. මේවායේ පැහැය විවිධාකාර ය. ඉතා තද කොළ පැහැයේ සිට මෘදු ලා දළු කොළ පැහැය දක්වා දක්නට තිබේ. ලපුහ් කොළ බූරුවන් ගේ කන්වලට සමාන ය. ඒවා සුළඟට යමින්මින් සෙළවෙයි. තණ පඳුරු උසට වැවිලා ය. ඒවා පිණිවලින් නැවිලා ය. නිල් පැහැති සහ කහ පැහැති මල් හරිත වර්ණ පසුබිම් කර ඇත. හැම තැන ම තුරු ලතා ය, පඳුරු ය!

ෂිපොව්නික් පඳුරු මල් පාත්තිවලට සමාන ය. මේවා සුදු, කහ, රෝස පාටින් යුක්ත ය. බාබෙරි පඳුරුවල කහවන් මල් ය. මී මැස්සෝ, සමනලයෝ සහ බඹරු මල්වලින් පැණි උරති.

තොපොල් හෙවත් පොප්ලර් ගස්වල මුදුනේ කොළ පොකුරට වැවිලා ය. නත්තල් ගස්වල රතු පාට ගෙඩි වැවී ඇත. අළු පැහැති ගල් කැට එක්තරා සිත්තමක් මවා පාන්නක් මෙනි. උසැති නත්තල් ගසෙන් වැටෙන සෙවන අනුව මේ හරිත වර්ණ වනයේ කාල මැනිය හැකි ය.

උදෑසන හිරු රැස් තුරු පත්‍ර
විනිවිද යයි. නත්තල් ගස්වල
තිබෙන කුඩා ඉඳිකටු හිරු
රැස්වලට දිලිසෙයි. හැම තැන ම
හරිත වර්ණයෙන් බබලයි.
මේවායේ පැහැය විවිධාකාර ය.

ජීවං ජීවි පැටවා

බිත්තර දොළහකින් ජීවං ජීවි පැටවුන් දොළොස් දෙනෙක් උපන්නා. මේ පැටවුන් ඩැන්ඩිලායන් මල් වගේ පුළුන්වලට සමාන යි. වෙනසකට ඇත්තේ මේ ඩැන්ඩිලායන් මල් වැනි පැටවුනට හොටක් සහ කකුල් දෙකක් බැගින් තිබීම ය. ඉක්මනට පැටවුන් උන් ගේ හොටින් යමක් කොටමින් පුංචි පාදවලින් ඉක්මනට දුවන්නට පටන් ගත්තා. එහෙම දිවීම නිසා අමාරුවේ වැටුනා. එක් පැටවකු පඳුරකට රිංගා නැති වුනා. තවත් පැටවකු කැලෑ බළලා ඩැහැ ගෙන ගියා. ජීවං ජීවි අම්මා මේ පැටවුන් ආරක්ෂා කිරීමට හැම දෙයක් ම කළා. වරෙක සතුරාට විරුද්ධව සටන් කිරීමට වේගයෙන් ඉදිරියට පනින ජීවං ජීවි අම්මා තවත් වරෙක බොරුවට තුවාල වූ බවක් අඟවා සතුරාව වෙනත් පැත්තකට ගෙන ගියා. නමුත් ඊට දවසකට පසුව එක් පැටවකුව හිවලා ගෙන ගියා. අනික් පැටවා උකුස්සා ඩැහැ ගත්තා.

ඉතුරු වුන පැටව් සැඟවීමට ඉගෙන ගත්තා. අනතුරක ඉව දැනුණු විගස එක් පැටියෙක් ගොඩැල්ලට මුවා වුනා. තවත් පැටියෙක් පඳුරකට රිංගලා සැඟවුනා. තෙවන පැටවා මැරිලා වගේ බිම වැටිලා හිටියා. කිසි ම සතකුට බැහැ එහි ජීවං ජීවි පැටවුන් ඉන්නවා ද කියලා දැන ගැනීමට.

වෙරල වටුවා

බැලූ බැල්මට එයා වෙරල වටුවෙක් වගේ සාමාන්‍ය කුරුල්ලෙකි. කඩිසර, ජංගමශීලි, දක්ෂ කුරුල්ලෙකි, මේ වෙරල වටුවා. නමුත් හොඳින් ළං වෙලා එයාව පිරික්සා බැලුවොත් සුදු පාට වෙරල වටුවාට වඩා මේ වර්ගය වෙනස් බව පෙනෙයි. එයා ගේ ඔළුව කලු පාට යි, නමුත් බෙල්ල ද, ඇස් ළඟ පෙදෙස හා නළල ද සුදු පාට යි. මේ නිසා මේ කුරුල්ලා 'වෙස් මූණු' වෙරල වටුවා නමින් හැඳින් වේ. අනිත් ලක්ෂණ අනුව මේ කුරුල්ලා ද සුදු වෙරල වටුවා මෙන් ම වේගවත් ය, ජෛවම ය, උනන්දුවකින් යුක්ත ය. එයා ගේ ගායනය ද සුදු වෙරල වටුවා ගේ ගායනයට සමාන ය. පියැඹීමෙහි දක්ෂ ය, දිවීමෙහි කඩිසර ය. ලොකු ගල් කැටයක් හෝ ලී කොටයක් හෝ උඩ වහලා එයා ගේ දිගැති වලිගය වැනීමට එයා බොහොම කැමති යි.

වසන්ත කාලයේ දී වෙරල වටුවා නටන්නේ වලිගය උඩට ද, පිහාටු බිමට ද හරවා ගෙන ය. හොට ඉදිරියට දමා ගෙන ය. වටේට යමින් වෙරල වටුවා හිස පාත් කොටැ නමස්කාර කරයි.

වසන්තයේ මුල් කාලයේ දී සිට සිසර සමයේ අවසාන කාලය දක්වා මේ කුරුල්ලා ගංගා සහ පොකුණු අසල වාසය කරයි. වෙරල වටුවා දෙස බැලීම පවා ප්‍රීතියෙකි!

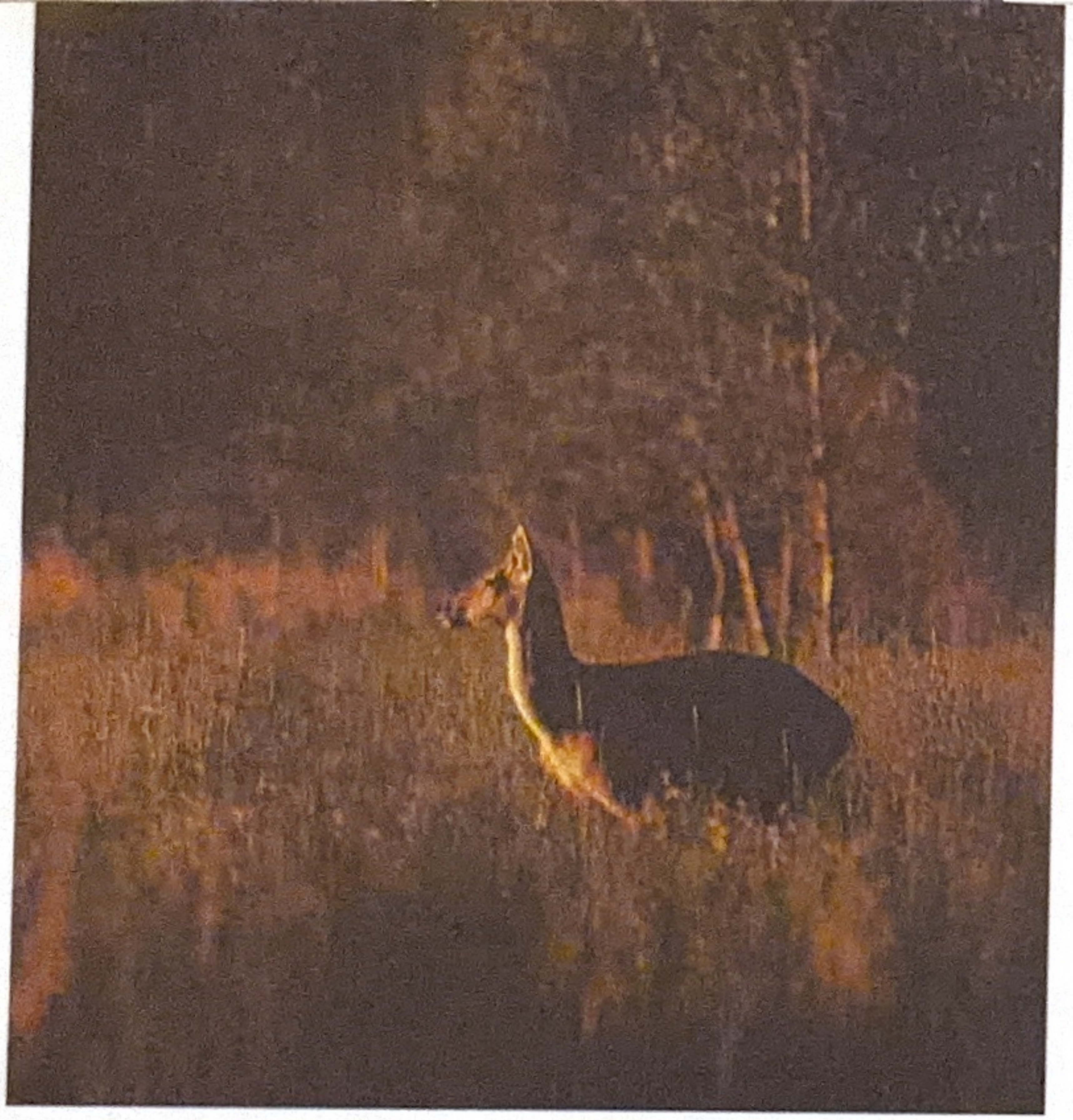

මුව දෙන

හිරු උදා වන විට සහ බැස යන විට මුවා කැලෑවේ එළිමහන් තැනට පැමිණෙයි. එහෙත් මෙහි දී පවා මුවා දෙස බැලීම ලෙහෙසි නො වේ. මුවා නිතර බියෙන් සිටින පරෙස්සම්කාරී සතෙකි. නිතර නිතර එයා හිස හරවා බලයි, කන් යොමා සවන් දෙයි, නහයෙන් ඉව අල්ලා බලයි. මුවා ගේ ඇස් පෙනීම හොඳ ය, කන් ඇසීම වඩා ත් හොඳ ය, ඉව ඇල්ලීම ඊට ත් වඩා හොඳ ය. ඒ නිසා මුවා එයා ගේ ඇස්වලට සහ කන්වලට වඩා වැඩි විශ්වාසයක් ඉව ඇල්ලීමේ නාසය කෙරෙහි තබා ඇත. ගමන් කරන විට ද, බිම වැතිර සිටින විට ද, තණ කන විට ද මුවා වැඩි විශ්වාසය තබන්නේ නාසය කෙරෙහි ය.

ඉතා සුපරීක්ෂාකාරී ය, එමෙන් ම, කුතුහලය සහිත ය. අනතුරක් දැනුණු විගස 'පණ එපා' කියලා දුවන්නේ නැත. ළඟ ඇති පඳුරකට, නැතිනම් ආරක්ෂක තැනකට වෙලා සතුරා ලුහු බැඳ එනවා ද, නැද් ද කියා හොයා බලනවා. තවත් දුර දුවන්නට ඕනෑ ද, නැද් ද?

මිනිහකු ගේ ඉව් වැටුණු මුව දෙන පරෙස්සම්කාරී වෙලා පැන දුවන්නට සැරසෙනවා. මුව දෙන පමා වුන නිසා එයාව ඡායා රූප ගත කිරීමට පුළුවන් වුනා. දැන් ඉතින් මුව දෙන පැනලා ගියාවේ. අපට එයා ගේ ඡායා රූපයක් තියෙනවා. මේ චිත්‍රයෙන් පෙනෙන්නේ සයිබීරියානු ස්ටැග් වර්ගයට අයත් මුව දෙනකි.

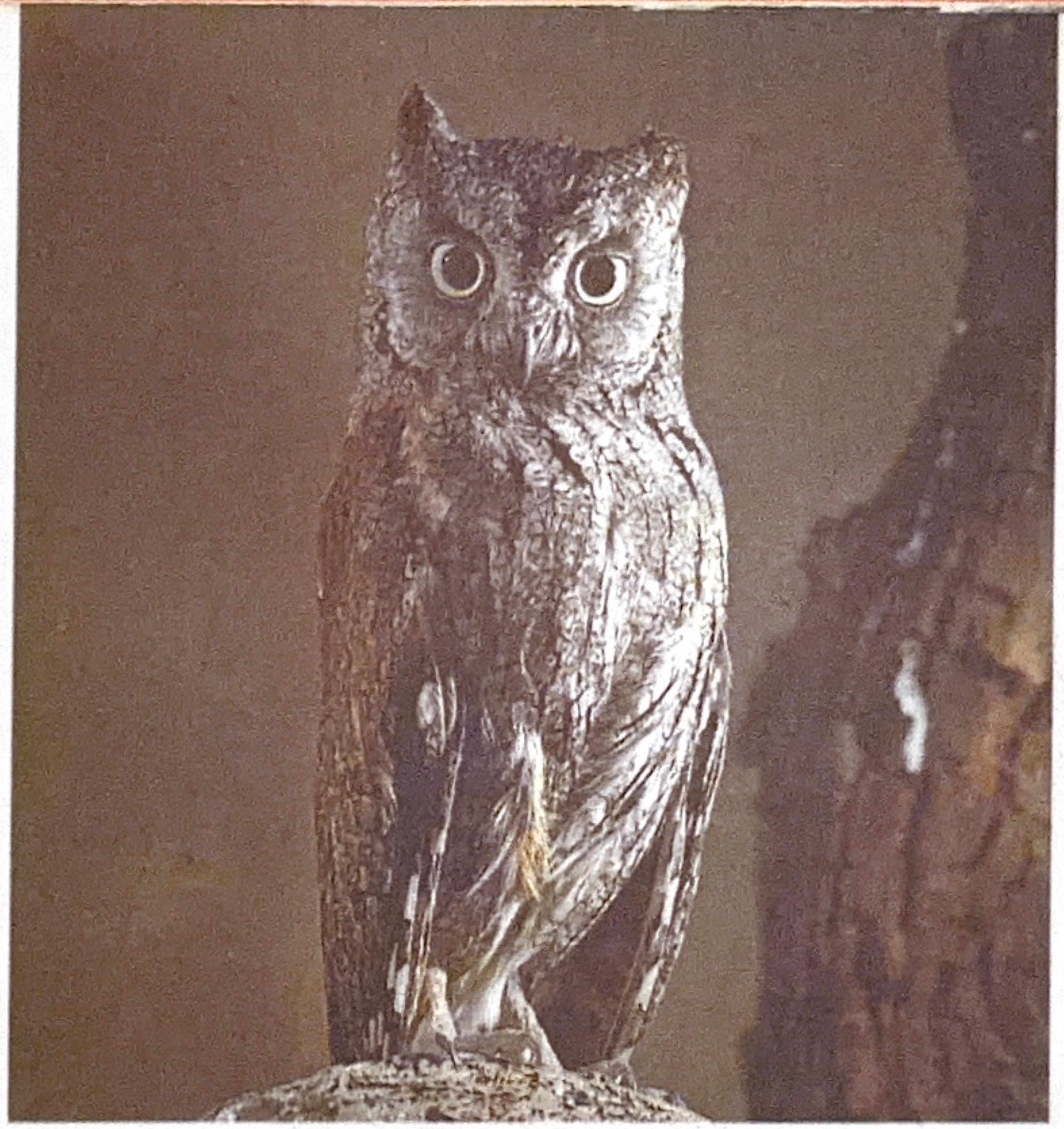

කුරු බස්සා

අප දන්නා බස්සන් අතරින් ඉතා ම කුඩා බස්සා කුරු බස්සා ය. කුරු බස්සා පුංචි පමණක් නොව පාටින් ද ඇඳිරි ය. ගසක අත්තක වසා සිටින විට මේ කුරු පැංචාව කොහෙත් ම පාගේ නො පෙනේ. මේ කුරු බස්සා ඇස් දෙක වසා ගෙන දිග ඇදුනු විට, එයා ගසේ වියලි අත්තකට, නැතිනම් පොත්තකට සමාන වෙනවා. මුළු දිවා කාලය තිස්සේ කුරු බස්සා නිදා ගන්නවා.

ඇඳිරි වැටුන විගස කුරු බස්සා අවදි වෙනවා. වට පිට බලා මඳ වේලාවක් සවන් දී ඉඳලා කුරුමිණියන් සහ සමනලයින් අල්ලා ගෙන කෑමට ඉගිලී යනවා.

සතුන් අල්ලා ගැනීමේ දඩයම අතරතුර දී කුරු බස්සා අත්තක වහලා සින්දු කියනවා. දිවා කාලයේ දී ගී ගයන කුරුල්ලන් ගේ සින්දු වගේ නො වේ ය. කුරු බස්සා ගේ සින්දුව ඒකතානමය ''ටියූ! ටියූ! ටියූ!'' හඬකි. නමුත් කෙනෙක් එය ඇසීමට ආශා කරයි. කැලෑවේ මහා කළුවරේ ඉන්නා විට, කුරු බස්සා ගේ ගීතය ගුප්තමය ගතියක් ඇති කරයි.

බසු පැටවා

බසු පැටවා සෙවනේ ගස් කොටයක් උඩ රැ වන තුරු ඉවසීමෙන් ඉන්නවා, බසු අම්මා එයාට කෑම ගෙනැවිත් දෙන තෙක්. එය දූන් ලොකු පැටවෙක්, නමුත් තවමත් එයා දඩයම් කිරීමට දන්නේ නැහැ.

වැඩක් නැතිව මුළු දවස තිස්සේ ඉඳීම ත් පාලු ගෙනදෙයි. බසු පැටවා වටපිට බැලීමට පටන් ගත්තේ කාන්සිය නිසා. බසු පැටවා මගේ ඇසට හමු වුනා. අපි දෙදෙනා ම සතුටු වුනා. බසු පැටවාට එය විනෝදයකි. මට සතුට ගෙන දෙන මුණ ගැසීමෙකි. පැටියා මෝඩ බව මම එයා ගේ ඇස්වලින් දූන ගත්තා. ඒ වගේ ම එය ලොකු ආත්ම විශ්වාසයක් ඇති කර ගත්ත පැටවෙක්. මම එයාට පාඩමක් උගැන්වීමට සිතලා බසු පැටවා ළඟ උක්කුටිකයෙන් වාඩි වුනා. හිස වනලා අත් දෙක වැනුවා. දූත් දෙපැත්තට වීසි කළා. විනෝදවීම ලොකු සතුටකි. මම බසු පැටවා මූණ ළඟට වම් අත දිගු කරලා අත කරකවලා එයා ගේ අවධානය යොමු කළා. දකුණු අත පැටවා ගේ පසුපසට පරෙස්සෙමින් යැව්වා. හිටි හැටියේ එයා ගේ බෙල්ල අල්ලා ගත්තා!

එයාව රැවටූ බව බසු පැටවා දූන ගත්තේ එවිට යි. එයාට කේන්ති ගිහිල්ලා, ඔරොවලා හොටෙන් කොටන්න යි, නියපොතුවලින් සූරන්න යි පටන් ගත්තා. එයා මා කෙරෙහි බොහොම කෝප වුනා. මා වැරදිකරුවෙක් නො වෙයි. බසු පැටවා ඕනෑවට වඩා ආත්ම විශ්වාසයෙන් හිටියා. එය තම යි වරද!

ලම්බක කුරුල්ලා

නොයෙක් කුරුල්ලෝ විවිධ වර්ගවලට අයත් කුරුළු කූඩු සහ කැදූලි සාදති. විප් කුරුල්ලා ගේ කූඩුව පුංචි මඩුවක් වගේ ය. ටුර්ඩස් කුරුල්ලා ගේ කැදූල්ල කෝප්පයට සමාන ය. කහ කුරුල්ලා ගේ කූඩුව තොටිල්ලක් යැයි කිව හැකි ය. කඳුකර කුරුල්ලා ගේ කැදූල්ල මැටි ඇතිලියකට සමාන ය. ලම්බක කුරුල්ලා සාදන කැදූල්ල ගෙතූ අත් මේස් කවරයකට සමාන ය! එය පුළුන් මෙන් සිනිඳු ය.

ගසක ඉතා ම සිහින් අත්තේ ලම්බක කුරුල්ලා මේ අත් මේස් කූඩුව ගොතා සවි කරයි. කුණාටු නිසා මේ කූඩුව පිඩා විඳින නමුදු සතුරාට එයට ළඟා විය නො හැකි ය. මේ කූඩුවේ ඇඟිල්ලක් වැනි දිගැති තැන කුඩා විවරයකි. ලම්බකයා කූඩුවට ඇතුළු වන්නේ මේ විවරයෙනි.

මේ කූඩුව අත්තේ එල්ලී තිබෙන අතර එය ශක්තිමත් ය, මෘදු ය, උණුසුම් ය. විවරය වටා සුදුවන් පටියක් වැනි ගෙත්තමකි. අඳුරේ වුව ද ලම්බක කුරුළු අම්මාට ඇතුළු වීමට මින් පහසු ය.

මේ වර්ගයේ කුරුළු අම්මාලා සහ තාත්තාලා පැටවුන්ට බොහෝ ආදරය කරති, සැලකිලි දක්වති. පැටවුන්ට අම්මා තුඩෙන් කෑම ගෙනැවිත් විවරයට ඉස්සෙල්ලා ම හිස දමා ඇතුළු වෙයි. විවරය වටා ඇති සුදුවන් පටිය කුරුල්ලාට ඉලක්කය වේ. ලම්බක කුරුල්ලා මේ විවරය කිසි දිනෙක වරද්දා නො ගනී.

නිල් කුරුල්ලා

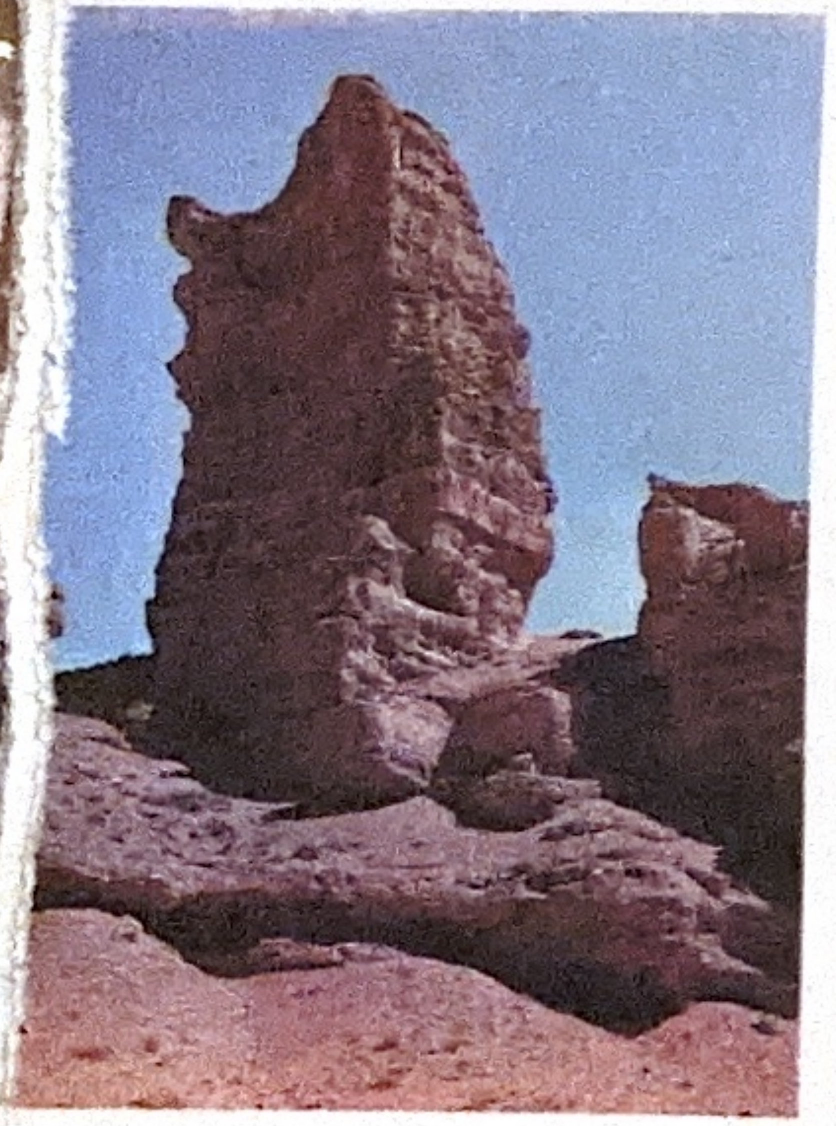

ඈත සිට බලන විට මේ නිල් කුරුල්ලා පෙනෙන්නේ කළු පාටිනි. ළඟ සිට බලන විට සහ හිරු රැස් වැටුණු විට පමණක් මේ කුරුල්ලා නිල් පාටින් පෙනේ. එවිට එයා ගේ ලස්සන නිසා දෙනෙත් ඉවතට ගැනීමට සිතක් ඇති නො වේ. හඬ නගමින් ගලා බසින පෙණ නංවන ජලය සහිත ගංගාවෙක මැද පිහිටි ලොකු ගල් කැටයක් මත නිල් කුරුල්ලා සිටී. එයා ගේ නිල්වන් පිහාටු මත වැටෙන කුඩා ජල බින්දු මුතු ඇට මෙන් පෙනෙයි. නිල් කුරුල්ලා බෙල්ල පහත් කොටැ වලිගය උස්සා නටවන විට එය දිලිසෙන නිල් පාටින් බබලයි!

ජලය හඬ නගමින්, පෙණ නංවමින් ගලා බසී. නිල් කුරුල්ලා කෑ ගසන විට එයා ගේ නාදය දසත පැතිර යන්නේ ජලයේ හඬ විනිවිද ගෙන ය.

නිල් කුරුල්ලා ජලයට ආශා කරයි. ජලය අසල ගයන මේ සතා ජලයේ පාවෙන මාළු පැටවුන් සහ බිත්තර ආදිය කෑමට ගනී. කුරුළු කූඩුව හදන්නේ ත් ගංගා, ඇල, දොල, වැව්, පොකුණු අසල ය. දිය ඇල්ලකට පිටුපසින් වුව ද කූඩුව සාදා ගනී! කෑම රැගෙන කුරුළු අම්මා දිය ඇල්ල විදගෙන එන විට නො ඉවසිලිවත් පැටව් උන් ගේ කහ පාට කටවල් ඇරලා 'ජය හඬ' නගති.

කළු ටුර්ඩස් කුරුල්ලා

අපි දන්නා ටුර්ඩස් වර්ගයට අයත් කුරුල්ලන් නම් කරමු: ගී ගයන ටුර්ඩස්, මීදුමාකාර ටුර්ඩස්, තිත් සහිත, සුදු ඇහි බැම් සහිත, සුදු උදර සහිත කළු ගෙළ සහිත, සුදු ගෙළ සහිත කුඹුරු ටුර්ඩස් කුරුල්ලෝ සිටිති. මේ පක්ෂීන් අතුරෙන් ඉතා ම හොඳ ගායකයා කහ පාට හොටක් සහිත කළු ටුර්ඩස් කුරුල්ලා ය.

හිරු කන්දට එහා සෙමින් බැස යයි. නිහඬතාවය පැතිර යයි. මාකඳුරු අන්ධකාරයෙන් වැසී යන අතර එය පල්ලම් දක්වා පැතිරේ. වාතය පවිත්‍ර වේ, ඉතා පැහැදිලි වේ. එය කොතරම් පැහැදිලි වන්නේ ද යත්, ඈත තිබෙන කුඩා කන්දේ මුදුන පවා පෙනේ. මෙම නිහඬතාවයෙහි සහ විනිවිද පෙනෙන වාතයෙහි කළු ටුර්ඩස් කුරුල්ලා ගයයි.

මේ පක්ෂියා ගේ ගීතය ඉවසිලි සහගත ය, යම්තමින් දොම්නස් සහිත ය. හඬ නගා දෝංකාරය ඇති වන තෙක් බලා සිටී. යළිත් හඬ නගන කුරුල්ලා තවත් කළු කුරුල්ලෙකු හඬ නගන තෙක් බලා සිටී. කඳු එකිනෙකාට කසු-කුසු ගාන්නේ කළු කුරුල්ලා ගේ දොම්නස් හඬිනි. අඳුර දසත පැතිර යන තුරු මෙලෙස හඬ නගන කුරුල්ලෝ ඉන් පසුව ද තරමක් වේලා යන තෙක් එලෙස ගීතමය හඬ නගති.

එම විල කොතරම් විශාල ද යත්,
එය ක්ෂිතිජය දක්වා ද,
ඊට ත් එහා අහස දක්වා ද
පැතිර ගිය සැටියෙකි.

නිල්වන් විල

ස්ටෙප්ස් භූමියේ ඈත කෙළවරේ ඇති කුඩා තිත යූර්ට කුඩාරමකි. එම කුඩාරමට එහා දළ බැවුමකි. ඊට එහා ජලය පිරි විශාල විලකි. එම විල කොතරම් විශාල ද යත්, එය ක්ෂිතිජය දක්වා ද, ඊට ත් එහා අහස දක්වා ද පැතිර ගිය සැටියෙකි.

මේ විලෙහි ජලය නිල්වන් පැහැයෙන් දිලිසෙයි. රළ පහර විල් තෙරට වින් සුදු පෙණ නංවමින් වැදෙයි. ඒ සුදුවන් පෙණවලට ඉහළින් පියාඹන වයිකා පක්ෂීන් පෙනෙන්නේ සුදු පැහැති පුළුන් රොදවල් ලෙසිනි. රතුවන් තුඩුවේ රතු පාටට හුරු රළු සේරාවෝ පඳුරුවලට වී නිදති. විල් තෙර සහ ජලය අතර කළුවන් ගල් කැට අසල ඇති පෙණවලැ කළු සුදු පැහැති පෙගාන්කා තාරාවෝ දිය නාති. උන් ගේ රතු පිරිගල්වලට සමාන හොටවල් හිරු රැස් නිසා දිලිසෙන්නේ, ඒවා මත ජල බින්දු ඇත බැවිනි.

විල් ජලය නිහඬ ය. රාජාලියෙක් හිරු අසලින් අහසේ ඉතා ඉහළ පියාඹයි.

ජලය දෙස ද, අහස දෙස ද, විල් තෙර දෙස ද බලමින් පැය ගණනක් වුව ද කිසිවක් නො සිතා ඇවිද්ද හැකි ය. නමුත් පසුව ඔබ ඇවිද්දේ නිකමට නො වන බව ඔබට දැනෙයි. මෙයින් හදවතට ලොකු සතුටකි, එමෙන් ම මොලය නො නවත්වා වැඩ කරයි.

නිල් ජලය පිරි විල අති විශාල ය. සුළං හමයි, ජලය හඬ නගයි. විල් තෙර පස් තෙතමනය 'සහිත ය, සියුම් සිදුරු සහිත ය. ඈත ජලය නිල්වන් කඳක් සේ අහසට නගින විටෙක මෙනි.

පෙලිකන් වරු

ගොඩ බිම පෙලිකන් පක්ෂියෝ අදක්ෂ සහ නුහුරු අය වෙති. උන් ගේ පාද බකල ය, හොට විශාල ය, අශෝභන ය.

එහෙත් ජලයෙහි පෙලිකන් වරුන් සුරහනා කතාවල එන නැව්වලට සමාන වේ.

මේ පක්ෂීන් නිල්වන් ජලය මැඩ ඉදිරියට ඇදෙන්නේ සුදු පැහැති පපුව ඉදිරියට නෙරා ගෙන ය. පෙලිකන් වරුන් පීනන්නේ සෙමිනි. උන් පියාපත් ඉහළට ඇද ගන්නේ සමහර විට දියට තෙමීමට බිය වන්නාක් මෙනි. හිටි හැටියේ විශාල හොට දියට ඔබා මාළු අල්ලයි.

එක් පෙලිකන් පක්ෂියෙක් පෙතියෙක් හොටින් අල්ලා ගෙන, ඒ මාළුවා උඩ වීසි කොටැ කට හැර ඌ ගිල දමයි. නැවත පෙලිකන් පීනන්නේ සුදු පැහැති නැවක් මෙනි. එයා ගේ හොට පපුව මත තිබේ.

පෙලිකන් වරුන් ජලයෙන් අහසට නගින්නේ බරැති ලෙසිනි, පාදවල ඇති කොරපොතුවලින් හඬක් නිකුත් කරමිනි. එහෙත් ඉහළට පියාසර කිරීමට පටන් ගත් පසුව උන් ලෙහෙසියෙන් උණුසුම් වාතයෙහි පියාසර කරන්නේ කවාකාර ලෙසිනි. ඉන් පසුව පෙලිකන් පක්ෂියෝ විවේක ගැනීමට ගොඩ බසින අතර තරමක් වේලා නිදි කිරති, පිහාටු අව්වේ වේලා ගනිති.

පියාපත් විදහා ගෙන හොට ගොජුර දෙසට නවා ගනී. හුළං හමන විට ගොජුර බැලුමක් සේ පිම්බෙයි. ඉගිලෙන විට උගේ ගොජුර වේලා ගෙනැ, යළිත් වරක් මාළු බැමට සූදානම් වෙයි.

පෙලිකනයෝ යහපත් පක්ෂි වර්ගයක් වෙති. උන් සමූහ වශයෙන් කූඩු සාදා ගනිති. එය දියෙහි පාවෙන කුඩා අතු සහ රිකිලිවලින් සාදා ගන්නා අතර එය පහුරකට සමාන වේ.

උන් ගේ හඬ ඈත සිට වුව ද ඇසිය හැකි ය. පෙලිකන් වරුන් ගේ කැඳලි හෙවත් පහුරුවලට මග වැරදී තිබෙන සැටියෙකි. පෙලිකන් පැටවු බඩගිනි වූ විට මහා ඝෝෂාවක් ඇති කරති. කැබලිවලට පොඩි කරන ලද මාළු පෙලිකන් අම්මලා පැටවුනට කැවීම සිරිතකි. පෙලිකන් කූඩු වෙතට යාම පිට අයට ඉතා අසීරු වන්නේ එය වටා මූකලානක් වැනි ඝනව වැඩී ඇති පැළෑටි ආදිය නිසා ය. මඩ ගොහොරු සහ අති විශාල වශයෙන් මදුරුවන් නිසා ද ඒ පෙලිකන් පහුරු ආරක්ෂා වී තිබේ.

මහොන් සමනලයා

ඉතා ම ලස්සන සමනලයකු බව ඔබට ම පේනවා, නෙව! මලක වහලා ඉන්නා විට ද, බිම සිටින විට සහ ඉගිලෙන විට ද මේ සමනලයා ලස්සන ය. අවාසනාවකට මෙන්, සමනලයන් එකතු කරන්නන් විසින් මේ සමනලයා ගේ සිරුර අල්පෙනෙත්තියකින් පෙට්ටියකට සවි කර තිබෙන විට ද, එයා ලස්සන ය. නොයෙකුත් සැරසිලි සඳහා ද, මොසයික් චිත්‍ර පවා සඳහා ද මේ සමනල පිහාටු පාවිච්චි කරනු ලැබේ. මෙවන් එක් චිත්‍රයකට පිහාටු දහස් ගණනක් අවශ්‍ය වේ. ඒවාට තෝරා ගන්නේ ඉතා ලස්සන සහ ඉතා පැහැදිලි ඒවා ය. මහොන් සමනලයා ගේ පියාපත් ද විශාල වශයෙන් මේ සඳහා පාවිච්චියට ගනිති.

මොසයික් චිත්‍රවල පිහාටු දුර්වර්ණ වී ඒවා දූවිලිවලින් පිරෙයි. එහෙත් ඒවා ප්‍රණීත හා අලුත් වැ තිබෙන විට ද, මල්වල වසා සිටින සමනලයන් තරම් ඒ චිත්‍ර ලස්සන නැත. එක් මලක වසා සිටින එක් සමනලයකු වුව ඒ චිත්‍රවලට වඩා සුන්දර ය.

රැන වටුවා

රැන වටුවා ජලයට ද, ගොහොරු බිම්වලට ද, තෙතමනය සහිත දෙණි බිම්වලට ද, නදී සහ විල් තෙරවලට ද කැමති ය. කැස්පියන් රැන වටුවා කිසියම් හේතුවක් නිසා වියලි ස්ටෙප්ස් බිමට කැමති ය. මේ කුරුල්ලා වියලි ස්ටෙප්ස් බිමේ ඉතා ම වියලි තැන වාසය කරයි. මේ ප්‍රදේශ වියලි සුළං‍වලින් පීඩා ලබයි.

මේ රැන වටුවා නග්න බිමෙහි බිත්තර දමයි. මේ බිත්තර අඩක් දූලිවල ගිලිලා ය. කුරුළු අම්මා බිත්තර රකිනවා ද, නැතිනම් දූලිවල තාපය නිසා ඒවා රැකෙනවා ද යන්න තෝරා බේරා ගැනීම ලෙහෙසි නැත. සමහර විට මේ බිත්තර රකින්නේ දූලි විසින් ද?

රැන වටු බිත්තර දැකීම කොහෙත් ම බැරි තරම් ය. පැටවු දැකීම ඊට ත් වඩා අසීරු දෙයකි. පොළොව පළා ගෙන ගියාක් මෙන් මේ පැටවු විසිර යති. මෙම ස්ථානය එහෙම පිටින් ම විවෘත වූ අතර කුඩුව වටා අතු, රිකිලි හෝ පඳුරු හෝ නො මැත. ඇස් විදහා ගෙන බැලුව ද පැටවුන් නො පෙනේ. ඔවුන් මේ අහළ පහළ සිටි යුතු වුව ද ඔබ ගේ ඇසට හසු නො වේ!

දිය මානෙල්

දිය මානෙල් පොකුරක් කඩා ගෙනැවිත් මල් බඳුනකට දැමිය හැකි ය. එහෙත් පැයක් තුළ දී ඒවා මැල වී යයි. දිය මානෙල් මාලයක් ගොතන්නට පිළිවන. එනමුදු ඒවා වඩා ත් කලින් මැල වෙයි. දිය මානෙල් තියෙන තැන තිබෙන්නට ඉඩ දුන්නොත් මුළු ගිම්හානය පුරා ඒවා මිනිසා ගේ ඇස පිනවයි!

මුළු දවස පුරා හිරු රැස් නාන මානෙල් මල හවස් වන විට හැකිලෙයි. සුදුවන් මල් පෙති වැසී යන්නේ අතක ඇඟිලි නවන්නාක් මෙනි. එවිට මල් පෙති හැකිලීම නිසා මල මැද ඇති රන්වන් පුරුෂ කේශර නො පෙනී යයි. මෙසේ එකට ගොනු වූ දිය මානෙල් මල ජලය යටට බසී. උදය වන තුරු දිය මානෙල් දිය යටට වී නිදයි. හිරු නැගෙත් ම ඉහළ ඇදෙන මේ කුසුම හිරු රැස්වලට සිය පෙති විදහා ගෙන සිටී. එවිට රන් පැහැති පුරුෂ කේශරය සහ සුදු පැහැති මල් පෙති දිලිසේ. එහි මැද කොටස කෝප්පයකට සමාන ය. ඒ කෝප්පය තුළ මල් ඇට ය.

මල් ඇට මෝරන තෙක් අපට දිය මානෙල් බලා සතුටු විය හැකි ය. අපට වේලාව පවා දිය මානෙල් අනුව බලා ගත හැක්කේ හැමදා ම එය එක ම වේලාවට පිපෙන බැවිනි. ඒ අනුව කාලගුණය බැලීමට හැකි වන්නේ, එය වැසි දවසට නො පිපෙන බැවිනි.

රෝස පැහැති ස්ටාර්ලින්ග්

රෝසවන් ස්ටාර්ලින්ග් පක්ෂිහු ද සිටිති. මේ කුරුල්ලා ගේ හිස සහ පියාපත් කළු ය.

කළුවන් මෙන් ම රෝසවන් ස්ටාර්ලින්ග් පක්ෂියෝ ද සමාගම ප්‍රිය කරති. තනිව ම ජීවත් නො වන මේ කුරුල්ලෝ විශාල රංචු වශයෙන් එක් වී, කඳුවල පැළුම් තුළ සහ විශාල ගල් ගොඩවල් මත වාසය කරති. අති විශාල රංචු සහ රැන් වශයෙන් ජීවත් වන ස්ටාර්ලින්ග් පක්ෂිහු කිචි-බිචි ගාති, ගී ගයති, ශබ්ද කරති, පොර කා ගනිති. පැය ගණනක් තිස්සේ වුව ද මේ කුරුල්ලන් දෙස බලා සැම විනාඩියක් පාසා ම සතුටු විය හැකි ය!

මේ කුරුල්ලන් නිතර පාහේ තණ පෙත්තකු, නැතිනම් පතංගයකු හොටින් ගෙන සිටින සැටි පෙනේ. සමහරු කුඩා කුරුමිණි සතුන් කීප දෙනෙකු රොත්ත පිටින් හොටින් ගෙන සිටිති. උන් ඉතා කැමති ආහාරය පතංගයා ය. ස්ටාර්ලින්ග් කුරුල්ලෝ මේ පතංගයින් අල්ලා ගැනීම සඳහා ස්ටෙප්ස් භූමියේ ඉතා ඈතට පියාඹති. ස්ටාර්ලින්ග් පක්ෂීන් ඉතා විශාල වශයෙන් පතංගයින් කා දමන නිසා මිදි වතු හා පලතුරු පැළ විනාශ කිරීම ද ගොවියෝ ඉවසති. ගොවීන් ගේ එම ක්‍රියාව නිවැරදි ය. මේ තරම් ලස්සන සහ මිතුරු කුරුල්ලන් වෙරි ගෙඩි කීපයක් හෝ මිදි පොකුරක් හෝ නො වටී ද? සියලු ගොවිතැන් විනාශ කරන පතංගයින් කා දමන ස්ටාර්ලින්ග් කුරුල්ලන් ගෙන් සිදු වන්නේ මහඟු සේවයකි.

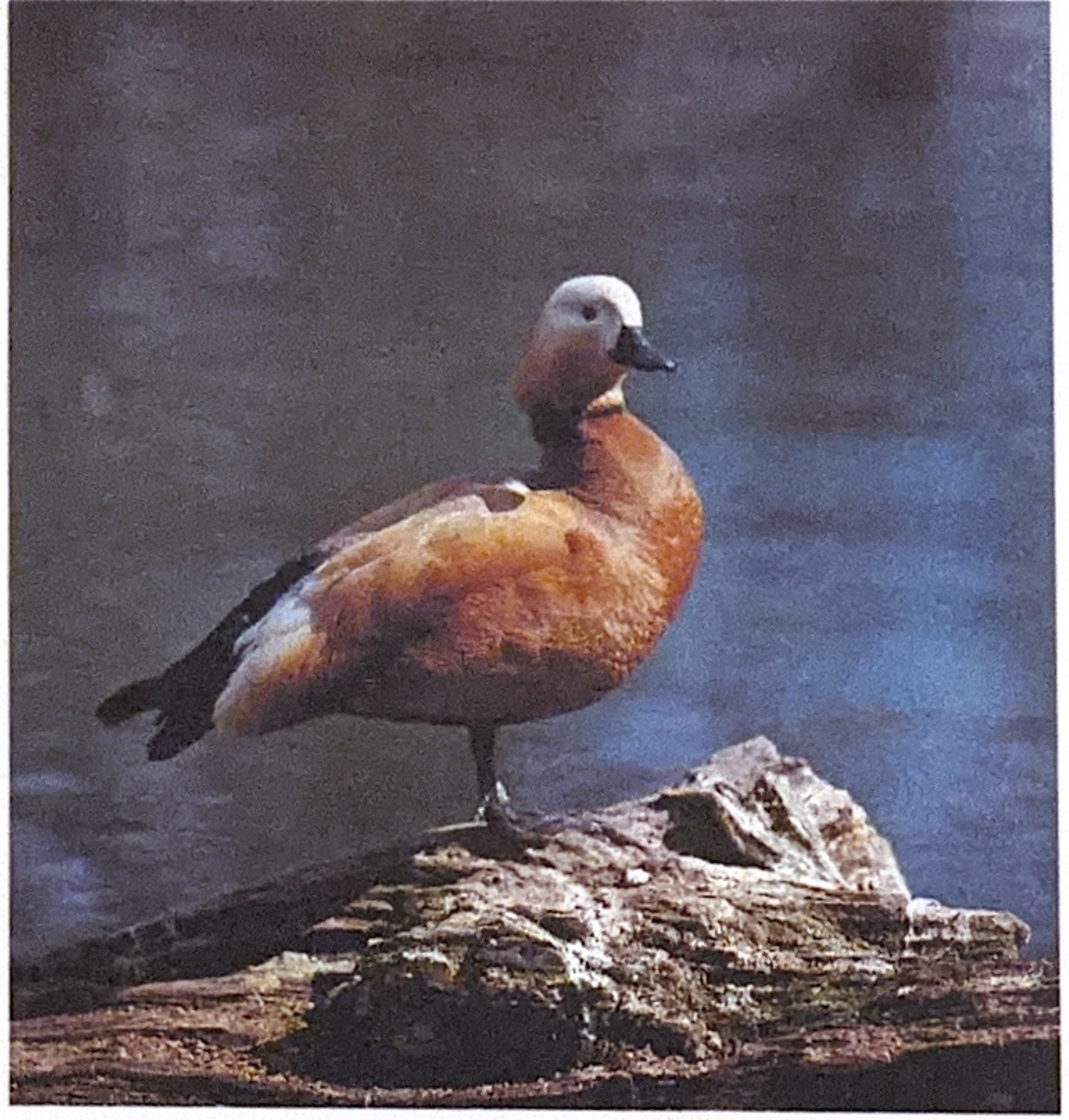

රතු සේරාවෝ

රතු සේරාවෝ ඉතා අපූරු පක්ෂීන් ය. ඒ ගොල්ලන් ගේ පාට දිහා බලන්න. එය තද රතු පැහැයකි. බැලූ බැල්මට එකවර උන්ව පෙනේ. උන් ගේ කෑ ගැසීම තාරාවන් ගේ හඬට වඩා පාත්තයින් ගේ හඬට සමාන ය. උන් ගොඩැලිවල, නැතිනම් පඳුරක් යට කූඩු නො සාදන අතර කුඩා ගුහාවල, බිල තුළ කූඩු සාදා ගන්නවා. සාමාන්‍ය තාරාවා මෙන් මඩ ගොහොරු බිම්වල කූඩු හදා ගන්නේ නැත. නග්න ස්ටෙප්ස් භූමිවල ද, කඳු මුදුන්වල ද රතු සේරාවෝ මෙලෙස කූඩු සාදා ගන්නවා! මාමට් ලේන වඳුරන් සහ හිවලුන් අතහැර ගිය ගුහා මේ සේරාවෝ සිය වාසයට ගන්නවා. සමහර විට ගල් ගුහා මිනී වළක් පවා මේ සේරාවන් ගේ වාසයට සුදුසු වේ. කඳුවල පැලුම් සහ බිලවල බිත්තර දැමීම සඳහා කැදලි හදනවා.

රතු සේරා පැටවුනට මේ නිසා බොහෝ අමාරුකම්වලට මූණ පෑමට සිදු වෙනවා. මේ පැටවු තමන් ගේ දුබල පියාපත් විදහා ගෙන කන්දේ සිට බිමට පනින්න ඕන. නැතිනම්, අන්ධකාර පටු වළක සිට එළියට එන්න දඟලන්න ඕන. ඉන් පසුව මේ ගොල්ල සේරා අම්මා ගේ පසුපසින් ගිහිල්ලා වතුර ඇති තැනට ළං වන්නට ඕන.

ඔවුන් ගේ හැසිරීම පුදුමාකාර වුවත් උන් තාරා වර්ගයට අයිති යි. අනික් ජලජ පක්ෂීන් මෙන් ම රතු සේරාවන්ට ද හඬ නැගීමට හොටවල් ද, පිනීම සඳහා බැඳි පටල සහිත පාද ද ඇත. කොහොම වුනත් සේරාවන්ට ජලය නැතිව ජීවත් විය නො හැකි ය.

ගැරඬියා

ගැරඬියා විෂකුරු සර්පයකු නො වේ. එසේ වුව ද ඌ සර්ප පවුලට අයත් එකෙකි. ඌ හමු වුනොත් කෙනෙකුට බොහෝ කල් යන තුරු ඌ අමතක නො වේ. පඳුරුවල ද, නොයෙක් ගල් කැට අස්සේ ද, කඳුවල ද ඌ හමු වේ. ගැරඬියා එහි යන්නේ හිරු රැස් නෑමට සහ සතුන් අල්ලා ගැනීමට ය. ගැරඬියා කුරුල්ලන්, කුඩා සතුන්, කටුස්සන් සහ තණ පෙත්තන් අල්ලා කයි. හොරෙන් බඩ ගා ගොස් ගොදුරට පැන එය දත්වලින් අල්ලා ගනී. ගැරඬියාට අසු වූ සතා දඟලීමට පටන් ගත්තොත් ඌ සතා වටේ එතී ඌව මරා දමනු ඇත.

හැම කෙනෙක් ම කුරුල්ලන්ට කැමති අතර ගැරඬියාට කැමති අය ඉන්නේ ටික දෙනෙකි. එහෙත් මේ ගැරඬියා දෙස විමැසිල්ලෙන් බලන්නේ නම්, ඌ ලස්සන පාටවලින් යුත් සර්පයකු බව ඔබට පෙනෙනු ඇත. නපුරු නැති ඌ කදිම සතෙකි. කුරුල්ලන් මෙන් ම මිනිසුන් ගේ ගෙවල් අසල වාසය කිරීමට කැමති ගැරඬියා ගෙට යටින් සාදා තිබෙන බිම් ගෙයි සිටින මීයන් අල්ලා ගෙන කයි. අට්ටාලයේ වාසය කරන වී කුරුල්ලන් ද ගැරඬියාට ගොදුරු වේ. ගැරඬියන් මෙය කොතරම් ඉක්මණට සහ සංවර ලෙස හැංගිහොරා කරන්නේ ද යත්, ගෙදර මිනිස්සු මොනවා වෙති දෑ යි නො දනිති. ඔවුන් ඒ ගැන නො දැන සිටීම හොඳ දෙයකි. එයින් මිනිසුන්ට කරදරයක් නො වන අතර ගැරඬියාට ද නිවී හැනේ සිටිය හැකි ය. ලංකාවේ බොහෝ දෙනෙක් ගැරඬියා නිව සතකු ලෙස ගණන් ගනිති.

ඈත සිට බලන විට
සියලු කඳු නිල් පැහැති ය.
පෙළකට පසුපසින් තවත් පෙළකි.
ඈත යත් ම,
වඩා ත් නිල් පැහැයෙන් බබලයි.

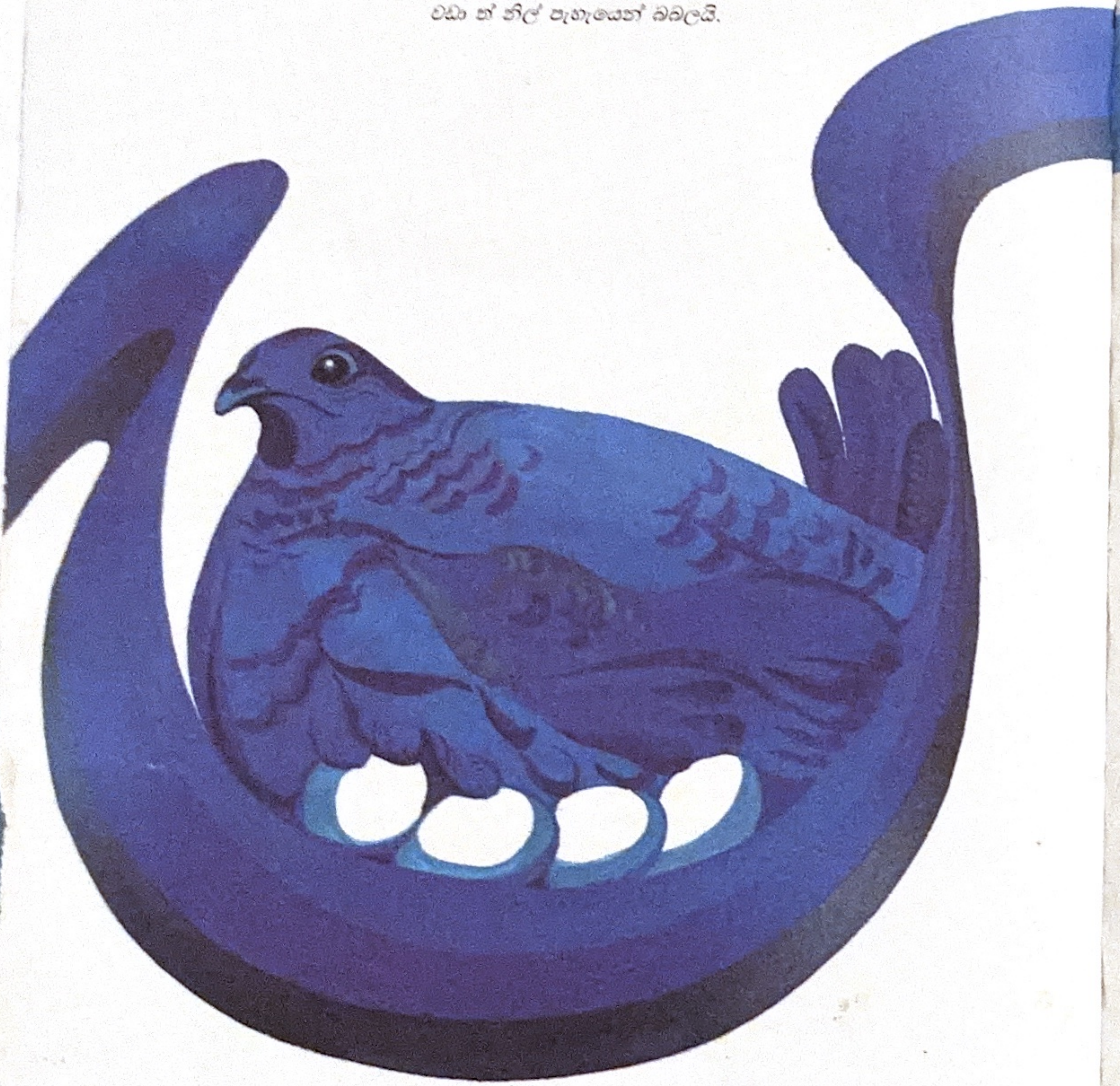

තද නිල්වන් කඳු

ඈත සිට බලන විට සියලු කඳු නිල් පැහැති ය. පෙළකට පසුපසින් තවත් පෙළකි. ඈත යත් ම, වඩා ත් නිල් පැහැයෙන් බබලයි.

ඔබ ගමන් කරත් ම, කඳු වඩා ත් ළං නො වෙයි, ඒ අතර ම ඒවා වඩා ත් උසට පෙනෙයි. දැන් ඔබ විඩා පත් වී සිටිය ද කඳු වඩා ත් ඈතට පෙනෙයි.

ඔබ දැන් කඳු පාමුලට පැමිණ සිටී. දැන් කඳු පෙළ ඔබට ඉහළින් ඇති අහස සිටී. මේ වන විට කඳු සියල්ල නිල් පැහැයෙන් නොව විවිධ පාටවලින් පෙනේ. කොළ පැහැති, දුඹුරු පැහැති සහ රතුවට හුරු කඳු දැන් ඔබ ගේ දෙනෙත් ඉදිරිපිට ය. එක ම පාටකින් යුත්, හැඩයකින් සහ උසකින් හෙබි කඳු නැත.

හැම කන්දකට ම ස්වියත්වයක් ඇත. එය ලෝකයේ විවිධ දේ මෙන් විවිධ ය. කඳු පාමුල සිට මුදුන දක්වා යන විට, දූනෙන්නේ නිවර්තනයේ සිට උත්තර ධ්‍රැවය දක්වා යන්නාක් මෙනි. කන්දක් නගින විට කාන්තාර සහ ස්ටෙප්ස් බිම් ද, දෙණි බිම් සහ කේතුධර වනාන්තර ද, තුන්ද්‍රා සහ කිසි කලෙක දිය නො වන හිම හා අයිස් ද දැකීමට පිළිවන.

ඔබ මෙවැනි කඳු මුදුනෙක සිටින විට, වලාකුළු සහ කුරුල්ලෝ ඔබට පහළින් පියාඹති. දිය ඇලි සහ ගංගා ඔබ ගේ හිසට උඩින් ඇත. ආරුක්කුවට යටින් යන්නාක් මෙන් දේ දුන්නට යටින් යා හැකි ය. ඔබට පාවෙන වලා අතරින් ගොස් තරුවක් ඇල්ලීමට ළං විය හැකි යි. අවුරුද්දේ සියලු කාලගුණයන් ඔබ ඉදිරියේ ය.

පෘථිවියේ සියලු සුන්දරත්වය ඔබ අත්ලෙහි ඇතිවාක් මෙනි. යළිත් කඳු පෙළවල් ය. ඈත සිට බලන විට යළි කඳු ය. පෙළින් පෙළ උසින් උස කඳු පිහිටා ඇත. ඒවා සියල්ල නිල් පැහැයෙන් නැහැවිලා ය. ඉමක් නැති ගිරි, කඳු පෙළවල් ය.

සයිබීරියානු පහන් මල්

හරිත වර්ණ තණ බිමෙහි රතු-කහ පැහැති මේ කුඩා මල බබලයි. රුසියන් බසින් එයට 'ෂර්කි' යැයි කියනු ලැබේ. ඒවා කුඩා පහන් මෙන් දිලිසේ.

යම්කිසි දෙයක් වැඩි වූ විට ඒවාට සිත් ඇද ගැනීමේ ඇති ශක්තිය අඩු වේ. එහෙත් මල්වල කාන්තිය කිසි දිනෙක අඩු නො,වේ. රතුවන් පොපි මල් ද, කහවන් මල් ද, නිල්වන් මල් ද, හිම මෙන් සුදු පැහැති ඩේසි මල් ද මෙහි ඇත. රතු-කහවන් පහන් මල් පිටිය පුරා වැවිලා ය. ඔබට ඒ අසල නැවති මල් දෙස බැලීමට ආශාවක් ඇති වේ. ඒ දර්ශනය කොතරම් රමණී ද යත්, එයින් නෙත් ඉවත ගැනීමට ඔබට නො හැකි ය.

සීත සමයේ දී ද, මුළු මහත් සයිබීරියාව සනැති හිම තට්ටුවකින් වැසී සිටින විට ද ඔබට මේ පහන් මල් මතක් වෙයි. අලුත් තණ බිමෙහි රතු-කහවන් මේ පහන් මල් දැකීමට ඊළඟ ගිම්හානය වන තෙක් ඔබට ඉවසා සිටිය නො හැකි තරම් ය

කඳුකර එළුවෝ

කඳු බෑවුම්වල නිහඬතාවය පැතිරෙන්නේ විරල අවස්ථාවල දී ය. මෙම බෑවුම්වල නිතර කුඩා ගල් කැට පහළට පෙරළේ. මෙලෙස පහළ වැටෙන ගල් කැට රහස් හුවමාරු කර ගන්නා බව කඳුකර වැසියෝ කියති. මේ ගල් කැටවලට කීමට රහස් ද, ඉදිරිපත් කිරීමට දුක් ගැනවිලි ද ඇත. පහළට ගලා බසින ජලය මේ ගල් කැට සෝදා හරී, සුළඟට හසු වී පහළට පෙරළේ. අව්වට ගිනි රත් වන මේවා හවස තද ශීතට හසු වේ.

නමුත් කඳුකර එළුවන් කඳු නගින විට හඬ නගමින් ගල් කැට බිම පෙරළේ. අරුණෝදයේ දී මෙලෙස බිමට රූරා වැටෙන ගල් කැටවලින් සංගීතයක් වැනි යමක් නිකුත් වෙයි. කඳුකර එළුවෝ උන්ගේ පැටවු සමග කඳු නගින අතර පැටවු උඩ පනිමින් සෙල්ලම් කරමින් යති.

මේ එළුවෝ හීලෑ සතුන් නො වෙති. කඳුකර හීලෑ නො වූ එළුවෝ පහළට වැටෙන ගල් කැටවල ගීතමය හඬ අසමින් කඳු නගති.

චිප්මන්කුවා

බලන්නකො වැඩක හැටි! වල් ඌරා චිප්මන්කුවා (ලේන වර්ගයකි) ගේ කෑම ටික හොර ගත්තා, නෙව! යෝධ වල් ඌරා පුංචි චිප්මන්කුවා ගේ ගබඩාවට වැදිලා එයා ගේ සියලු කෑම හොරකම් කළා. වල් ඌරා උගේ දළවලින් බිම හාරනවා. ඉව අල්ලා පුංචි චිප්මන්කුවා ගේ ගබඩාව විනාශ කළා. නොයෙකුත් ඇට වර්ග, මද වර්ග සහ කුඩා ගෙඩි වර්ග, සූරිය මල් ඇට, තිරිඟු ඇට චිප්මන්කුවා එකතු කර ගෙන ගබඩා කළා.

හිම වැටෙන ඉතා තද ශීත කාලෙට ඉස්සෙල්ලා ඇති වන සිසිර කාලයේ දී චිප්මන්කුවා මේ කෑම වර්ග සොයා ගෙන බිම ගෙයක තැන්පත් කරනවා. ශීත කාලයේ දී මේ ඇට වර්ග ඉදිලා කෑමට බොහොම හොඳ තත්ත්වයක පවතිනවා. මේ කෑමවල තෙතමනය, පෙදපාසි ඇතිවීම, වේලී යාම වැලැක්වීමට චිප්මන්කු පුංචා බොහොම මහන්සි වෙනවා. සීත කාලෙ දී එම හිම නිද්‍රාවට වැටෙනවා. ඒ කියන්නේ මාස දෙක තුනක් එක හුස්මට නිදා ගැනීම යි. වසන්තය ඇති වනවාත් සමග කෑමට ගැනීම පිණිස තම යි, චිප්මන්කු පුංචා මේ තරම් මහන්සි වෙලා කෑම එකතු කරන්නේ. ඉතින් අර වල් ඌරා නිසා කෑම සියල්ල නැති වුනා.

අනුන් ගේ කෑම කාලා වල් ඌරා බඩ පුරවා ගෙන සතුටින් ගෙදර ගියා. අපේ චිප්මන්කු පුංචා එයා එකතු කළ කෑම ටික උදුරා ගත් නිසා දුකින් වාවා ගන්න බැරිව ගීතයක් සිවුරු හඬ ලමින් ඉන්නවා.

තිත් මුවා

තිත් මුවා ගේ ලස්සන නිසා එයාව 'මල් මුවා' යන නමින් හඳුන්වනවා. මේ ලස්සන නිසා එම මුවන් එහෙම පිටින් ම වඳ වීමට තරම් ළං වුනා: හැම දඩයක්කරුවෙක් ම මේ සතුන් මරා දැමීමට ඉදිරිපත් වුනා. දැන් තිත් මුවා ගේ ලස්සන නිසා ම එයාව ආරක්ෂා කිරීමට ඉදිරිපත් වී සිටී. සෝවියට් සංගමය පුරා ඇති වනාන්තරවල තිත් මුවන් පදිංචි කරවීමට සෝවියට් ආණ්ඩුව ඉදිරිපත් වුනා.

මේ ලස්සන සතා දුටු විගස සිතට ලොකු සතුටක් ඇති වෙනවා. අතු කොළ සහ පඳුරු අස්සේ සිට ඉදිරියට එන තිත් මුවා ඉතා ඉක්මනින් අතුරුදහන් වෙනවා. මලක් වගේ ලස්සන මුව පැටවා දුටුවොත් ඔබට ඒ පැටවාව හැමදා ම මතක සිටිනු ඇත. කොළ යමතමින් හඬ නගයි. මුව පැටවා දෙපා ඇත තබා ගෙන ඉන්නා විට හිරු ගේ ලප පැටවා ගේ පිට උඩ සෙල්ලම් කරනවා වගෙ යි. කළු පැහැති, ලොකු ඇස්, තෙතමනය සහිත පුළුල් නාසය, විදුළ වැනි සිනිඳු ලොකු දෙකන් ඇති මේ පුංචි මුව පැටවා තණ පිටියේ තියෙන ලස්සන, අපූරු මලක වගේ ය. තිත් මුවා, මල් මුවා ය.

වෙවෙව්ට්සා කුරුල්ලා

සෝවියට් සංගමයේ සමහර කුරුල්ලන්ට නම් තබා ඇත්තේ උන් නගන හඬ අනුව ය. කෙක්ලික් නමැති කඳුකර කුරුල්ලා ''කෙක්-ලික්, කෙක්-ලික්!'' යන හඬ නගයි. උදොද් කුරුල්ලා ''උදොද්-උදොද්!'' හඬ නගයි. කුකුෂ්කා හෙවත් කොහා ''කු-කු!'' හඬ නගයි. රතු පාට හිසක් ඇති පිරිමි වෙවෙව්ට්සා කුරුල්ලා ''වෙවෙ-විට්සා'' යන හඬ නගන බව රුසියන්නු කියති.

මේ කුරුල්ලා හඬ නගන්නේ ප්‍රශ්නයක් අසන ලීලාවෙනි. ''වෙවෙ-විට්සා?'' එයා ගේ නම වෙවෙව්ට්සා ද, නැති ද යන්න එයාට ස්ථිර නැතිවාක් මෙනි.

කොහොම වුනත් එයා ගේ නම වෙවෙව්ට්සා ය. රුසියන් බසින් වෙවෙව්ට්සා යනු මෑ ඇටය ය. මේ කුරුල්ලා ගයන ගීත ද නොයෙක් දෙනාට නොයෙක් ලෙසින් ඇසේ. මේ කුරුල්ලා රුසියාවට එන්නේ මාස දෙකකට පමණකි. අනික් පක්ෂීන්ට වඩා පසු වී රුසියාවට එන මේ කුරුල්ලා අනික් අයට වඩා වේලාසනින් රුසියාවේ සිට උණුසුම් පළාත්වලට පියාසර කරයි. පැටවුන් රුසියාවේ වනාන්තරවල ඇති කරන වෙවෙව්ට්සා යළි උණුසුම් රටවල් බලා පියාඹයි... ˙

අළු කුකුළා

අළු කුකුළා වන වාසී පක්ෂියෙකි. මේ පක්ෂියා බිය සහිත ය, සුපරීක්ෂාකාරී ය, අවිශ්වාසයෙන් හැසිරෙන්නෙකි. මේ අළු කුකුළා ළඟ සිට බැලීමට සමත් වූයේ ඉතා ටික දෙනෙකි. සාමාන්‍යයෙන් මේ පක්ෂියා දැකීම ලෙහෙසි නැත. නමුත් අළු කිකිළිය බිත්තර රකින විට ඔබ එයා අසලට ම ගිය ද, එයා එක ද පිහාටුවක් හෝ නො සොල්වා සිටි තැන ම සිටී. ඇසි පිය පවා නො හෙළා සිටින්නේ ගල් ගැසුනාක් මෙනි. එයා ගේ අළු පාට නිසා එයා පිට අයට නො පෙනෙති යි ද, එම පාට එයා ගේ ආරක්ෂාව යැයි ද අළු කුකුළා සිතන්නාක් මෙනි. සමහරුන්ට ළඟට විත් අත ගැමට වුව ද අළු කුකුළා ඉඩ දෙයි. නමුත් එය නො කළ යුතු දෙයකි. මේ පක්ෂයා කුකුළකු වුව ද හීලෑ සතකු නොව වනවාසී සතෙකි. සමහර විට අළු කුකුළා කොතරම් බය වනවා ද යත්, බිත්තර රැකීම පවා අතහැර දමා පළා යනු ඇත. බොහොම අපූරු අළු කුකුළු පැටවුන් දොළොස් දෙනෙකු එයින් වනයට නැති වීමට ඉඩ ඇත. ˙

පතහ පිඹුරා

කන්දට එහා හිරු බැස ගොස් අඳුර වැටෙත් ම, මේ පිඹුරා ගොදුරු සොයා බඩ ගා යාමට පටන් ගනී. හිරු පායන විට පවා ගල් කැට අතර සිටින පිඹුරා වෙන් කොටැ හඳුනා ගැනීම ලෙහෙසි නැත. හවස් වන විට පිඹුරා මිනිස් ඇසට කොහෙත් ම සොයා ගත නො හැකි ය. ඉතා සුළු හෝ සුරු-සුරු ශබ්දයක් ඇති වුවොත්, ඔබ පරෙස්සම් විය යුතු යි! පතහ පිඹුරා භයානක සෝෂ සර්පයා ගේ ළඟ නෑයෙකි.

සෝෂ සර්පයා ගේ මෙන් මේ පිඹුරා ගේ ද නාසය සහ ඇස අතර කුඩා වළක් තිබේ. මේ වළ ඝන අන්ධකාරය පවතින විට ද ගොදුරු සොයා ගැනීමට පිහිට වන්නේ එයට ජීවමාන සතුන් ගේ උෂ්ණත්වය දැනෙන බැවිනි. සෝෂ සර්පයා මෙන් ම පතහ පිඹුරා ද වලිගය උඩට හරවා නටවන්නේ එහි අග ගිගිරියක් තිබෙන විටෙක මෙනි. එයින් පිටවන ගිගිරි හඬ සෝෂ සර්පයා ගේ හඬට දෙවැනි නො වේ. පතහ පිඹුරා සෝෂ සර්පයා මෙන් ම විසකුරු නො වුව ද, ඌ දෂ්ට කළොත්, එය ඉතා භයානක ය.

පතහ පිඹුරා ප්‍රථමයෙන් පහර නො දෙයි. මිනිසා ගේ පියවර හඬ ඇසුණු විගස ඌ බඩ ගා ඈත් වී යාමට තැත් කරයි. අනිකුත් විස ඝෝර සර්පයින් මෙන් ම, මේ පිඹුරා සෙමින් බඩ ගාන අතර එතරම් දක්ෂ නො වේ. හවස ඇඳිරිය පවතින විට කඳුකරයේ ඇවිදීමට ඔබට සිදු වුවොත්, නිතර දෙපා දෙස බලන්න.

වලසා

වනයෙහි අනිවාර්යයෙන් ම වලසා සිටිය යුතු ය. වලසා නැති වනය සැබෑ වනය නො වේ. එවැනි වනයක් සිත් ගන්නේ ද නැත.

වලසෙක් වනයේ සිට එළිමහන් තැනකට ආවා. තණ උදුරා සැපීමට, තණ බිඩැලි උදුරා දැමීමට, බිඳුණු අතු කඩා දැමීමට, ගල් පෙරළීමට වලස් රාළ ඉදිරිපත් වුනා.

සුළංවලට බිම වැටී තිබෙන අතුවලට යටින් වලස් රාළට කුහුඹුවන් සහ කුහුඹු බිත්තර සොයා ගත හැකි යි. ලොකු ගල් කැට පෙරළා දැම්මා ම, එයාට ඒවා යට ඉන්න පණුවන් හා කුරුමිණි සතුන් අල්ලා කැමට ගත හැකි යි. වලස් රාළ තණ පිටියේ තියෙන ගුල් හාරන්නේ දිග නියපොතු සහිත යෝධ අත්වලින්. ඒ විධියට එයා කැලෑ මීයන් වාසය කරන මී ගුල් හොයා ගන්නවා. තණ කොළ එයාට සුදුසු කෑමක් නො වේ. ඒ නිසා තණ කොළ විකලා කෙළ ගහනවා.

වලස් රාළ ගේ එක ම වැඩේ කෑම සෙවීම යි. එයා මහා ගොඩක් කෑම කන නිසා තම යි එයා ගේ සිරුර ඒ තරම් මහත් වෙලා තියෙන්නේ. ඉර අව්වට වලසා ගේ ලොම් දිලිසෙනවා. ගොඩාක් කෑම කන නිසා එයා ශක්තිමත්. වලසා කැලෑවේ කිසි ම සතකුට බය නැත. මෙය ඇතුන් සහ සිංහයින් නැති රුසියාවේ කැලෑවලට බලපානවා. වලසා බය මිනිස් ගඳට විතර යි. ඒ නිසා තම යි වලසා නිතර ඉව අල්ලන්නේ. මිනිස් ගඳ දැනුණු විගස වලසා වහා ම පැනලා යනවා.

බොහෝ කලකට පෙර මහා පොළව පැලිලා
ගැඹුරු පැල්මක් ඇති වුනා.
මෙය කැනියම නමින් හැඳින්වේ.
ඒ කැනියමට එබී බැලුවොත් හිතට බියක් ඇති වී,
හිස කරකැවෙන සැටියක් දනේ.

බොහෝ කලකට පෙර මහා පොළව පැලිලා ගැඹුරු පැල්මක් ඇති වුනා. මෙය කැනියම නමින් හැඳින්වේ. ඒ කැනියමට එබී බැලුවොත් හිතට බියක් ඇති වී, හිස කරකැවෙන සැටියක් දනේ. ඉස්සර කාලේ මේ පැල්ම දිගේ ගඟක් ගලා බැස්සා විය යුතු යි. දැන් මෙම වියලි ගංපතුල අතහැර දැමූ මගකට සමාන ය. එහි පතුලේ කුඩා ගල් කැට සහ පස් දක්නට ඇත.

මේ වගේ තැනක ගමන් කරන විට ඔබ පැරණි නගරයක නටබුන් ඔස්සේ යන බව ද, මේ කඳු වැටි පැරණි මන්දිරවල සහ දේවාලවල නටබුන් බව ද සිතා ගන්න.

මෙහි පැරණි බලකොටු ය, ඒවා කුළුණු සහ බැලුම් කනු සහිත ය. මේ ආගාධ හරහා ඉස්සර පාලම් සහ ආරක්කු තිබුණාක් වැන්න.

මෙහි කුපෝල සහිත දේවස්ථාන සහ මුස්ලිම් පල්ලි ය. ඉස්සර තිබුණු නිවාස පංතිවල නටබුන් ය. බිඳුණු දොර සහ ජනේල ය. කැඩී බිඳී ගිය පඩි පෙළවල් ය. දැන් ඔබට මිනිස් කටහඬ ඇසෙන්නාක් මෙනි. ගැල් රෝද හඬ, අසුන් ගේ කුර හඬ, සන් කවු ගැටෙන හඬ, අසිපත් ලෙලදෙන හඬ ඇසෙන්නාක් බඳු ය. කිසිවක් ඇති වෙතැ යි යන බියෙන් ඔබ බලා සිටී...

එහෙත් එවන් කිසිවක් නැත. නිහඬතාවය හා උෂ්ණය පවතී. පටු, තද බෑවුම් සහිත නිම්නයෙකි, කැනියම. මේ කැනියමේ ගැඹුරු පැල්මට හිරු එළිය වැටුණු විට එය දම් පැහැයෙන් පෙනෙයි. ඒ නිසා එයට දම් පැහැති කැනියම යැයි නම් කරමු.

දම් පැහැති කැනියම

කෙක්ලික්

මේ පක්ෂියා එනමින් රුසියානුන් හඳුන්වන්නේ, එයා ''කෙක්-ලික්, කෙක්-ලික්!'' වැනි හඬක් නංවන නිසා ය. එමෙන් ම කඳුවල වසන බැවින් එයා කඳුකර කුකුළා යන නමින් ද හැඳින් වේ.

හවස නින්දට යාමට පෙර සහ උදේ නැගිට්ට විගස මේ කුකුළා ''කෙක්-ලික්!'' යන හඬින් කෑ ගසනවා. මේ කුකුළා ගේ 'කෙක්-ලික්' හඬ කඳු බෑවුම් සහ ලොකු ගල් කැටවලින් නිකුත් වන නිසා ඒ පෙදෙස එක ම කුකුළු කූඩුවක් වගේ ය! නමුත් කෙක්ලික් කුකුළන් පෙනෙන්නට නැත.

කෙක්ලික් ඉගිලෙන විට සහ දුවන විට පමණක් දැකිය හැකි යි. ඉගිලෙන විට මේ පක්ෂියා ඉබේට ම කඳු බෑවුම දිගේ වැටෙන සැටියක් පෙනෙයි. එයා බඩ ගාන්නක් වැනි ය. එහෙත් බෑවුම දිගේ ඉහළට දුවන විට එයා ගේ පාද මහත රතු පාට බෝතලවලට සමාන ය. එයා ගේ පාදවලට හසු වන කුඩා ගල් කැට බිම පෙරළා හඬ නගයි. සැඟවී සිටින කෙක්ලික් පක්ෂියා දැකීමට නො හැකි ය. අපට පමණක් නොව, රාජාලියන්ට සහ උකුස්සන්ට පවා ඌ නො පෙනේ. කඳුවල ගල් කැට කෙක්ලික් නැතිව සුසාන බිමක් මෙනි. කෙක්ලික්ට ද මේ කඳු සහ ගල් කැට නැතිව ජීවත් වීමට නො හැකි ය.

මාමට් ලේනා

විශාල පර්වත අතරෙන් ඔබට නළා හඬක් වැනි හඬක් සහ තියුණු කෑ ගැසීමක් ඇසෙති නම්, එහි තේරුම මාමට් ලේනා ගුහාවේ සිට ඉර අව්ව තපින්නට එළිමහනට ආ බව ය. හරියට අහුරන ලැබූ පිදුරු අව්වට වේලෙන්නට තැබුවාක් මෙනි. මාමට් ලේන්නු වාඩි වී, හිස හරවමින් වට පිට බලති.

වාඩි වී, වටපිට බලා, සුළං පහරට ඉව අල්ලා මෙම ලේන්නු බඩ පැත්ත ගල් උඩ තබා වැතිර ගත් විට ලොමින් කළ බුමු තුරුණු වේලෙන්නට දැම්මාක් මෙනි. මේ 'බුමු තුරුණු' ඇනුම් හරිති, දෙනෙත් තද කොටැ වසා ගනිති, නිදි කිරා වැටෙති.

කටු තණ පඳුරුවලට ඉහළින් සමනොලයෝ පියාඹති. කඳුකර කුරුල්ලෝ කඳුවල හඬ නගති. කඳුකර කුකුළා ගල් කැට අස්සට වී හඬලයි. ෂිපොව්නික් පඳුරු සුළඟට සෙලවෙන විට, ඒවායේ කහවන් මල්වල පෙති හැලෙයි. එහෙත් මාමට් ලේනාට කිසි දු ගානක් නැත. පොඩ්ඩ වත් හෙළවෙන්නේ නැතුව මාමට් ලේන්නු සැපට නිදති.

මල් සහ සමනලයෝ

මල් කොතැන ද එතැන සමනලයෝ ය. සමනලයින් කොතැන ද එතැන මල් ය. මල් සහ සමනලයින් එකිනෙකට අඛණ්ඩ ලෙස වෙලී පවතී. මල් නැතිව සමනලයින්ට ජීවත්ව නො හැකි ය. සමනලයින් නැතිව මල් ද නො පවතී. සමනලයෝ මල් පරාගණයට හසු කරති. එවිට මල් සමනලයින්ට මිහිරි මල් පැණි ලබා දෙති. සමනලයින් පියාඹන මල් ලෙස හඳුන්වති නම්, මල් නිදන සමනලයින් ලෙස හැදින් විය හැකි ය.

වියලි අගල්වල එතරම් ගොඩක් මල් නැත. ඒ නිසා හැම මලක් ම ඇසට හසු වේ. හැම මලක් ම ඉතා පුදුමාකාර ය. එක මලක් කොතරම් තියුණු කටු තිබේ ද යත්, එය ඇල්ලීම පවා නො හැකි ය. තවත් මලක් කොතරම් තද පාටින් බැබලේ ද යත් කෙනෙකුට දෙනෙත් තදින් වසා ගැනීමට සිදු වේ! තෙවන මල පාට රහිත ය, ඒ නිසා කෙනෙකු ගේ නෙතට එය හසු නො වේ. ඊළඟට පොපි මලකි, එහි රතු පාට වෙනුවට රන්වන් පාටකි. පෙති රහිත ඩේසි මලකි. එය කහවන් බොත්තමකට සමාන ය. දම් පැහැති කුඩා කිරිට සහිත මල් 'සදා කුසුම' ලෙස හැදින් වේ.

හැම මලකට ම විශේෂ වූ සුවඳකි. සමහර මල් මිහිරි පැණි රසයකින් යුක්ත ය. සමහර මල් ඉතා තිත්ත ය, නැතිනම් විනාකිරි මෙන් කට දයි, තවත් මල් මිරිස් වැනි ය. මේ සුවඳ ආඝ්‍රාණය කරන සමනලයෝ, බඹරු සහ මී මැස්සෝ තමන් කැමති මල් තෝරා ගනිති

කාලගුණය උණුසුම ය, වියලි ය, පිණි රහිත ය, වැසි රහිත ය. තෙතමනය ආරක්ෂා වී ඇත්තේ මල්වල පමණකි. දූන් සමනලයින්ට මල් තෝරා ගැනීමට අවස්ථාවක් නැත. දූන් සෑම මලක් ම ගණන් ගනු ලැබේ. එය කොතරම් කුඩා වුව ද, සරළ වුව ද කමක් නැත. සදා කුසුම ඉතා කුඩා ය. එහි පැණි ඇත්තේ ඉතා ස්වල්පයකි. කළු සමනලයා එය සොයා ගනී. සමහර මල්වල පැණි ඇත්තේ යමිතම් හොටය (ශුණ්ඩය) තෙමා ගැනීමට පමණකි. මෙලෙස පැණි බිංදුවෙන් බිංදුව උරා ගෙන පණ රැක ගනී, සමනලයා!

රාජාලියා

රාජාලියා කන්ද උඩ වසා සිටිනවා දැකීමට පුළුවන් වන්නේ නිතර නො වේ. මන් ද යත්, රාජාලියා විරල පක්ෂියකු බවට පැමිණ ඇති බැවිනි. රාජාලියන් නැති කඳු මුහුදු ලිහිණියන් නැති මුහුදු සහ ගී ගයන කොවුලන් නැති ස්ටෙප්ස් බිමට සමාන වේ.

රාජාලියා දඩයම් කරන විට එය බැලිය යුතු දර්ශනීය ජවනිකාවකි!

මේ පක්ෂියා කඳු පෙළට ඉහළින් පියාඹන විට අනික් සියලු සත්ත්වයෝ පහළ සැඟ වෙති.

රාජාලියා පහළට පියාඹත් ම අනික් සත්තු බියෙන් නෙත් වසා ගනිති.

රාජාලියා පියාපත් විදහා ගෙන ශක්තිමත් හොට සහිත හිස ඒ අත මේ අත හරවයි. කුණාටුව හඬ නගමින් මේ පක්ෂියා ගේ පිහාටු සිප ගනී.

රාජාලි පැටව්

කැදැල්ලේ රාජාලි පැටව් තිදෙනෙකි. බාලයා, මද්දුමයා සහ වැඩිමලා ය. පැටව් තිදෙනා ගේ වයස එකිනෙකාට වෙනස් ය. රාජාලි අම්මා එක් බිත්තරයක් දමා බොහෝ වේලාවකට පසු තවත් බිත්තරයක් දමයි. එහෙත් පළමුවන බිත්තරය දැමූ විගස එය රැකීමට පටන් ගනී.

මුල් දවස්වල දී රාජාලි පැටව්, රාජාලියන්ට වඩා කුකුළු පැටවුනට සමාන ය. පුළුන් වැනි පිහාටුවලින් උන් ගේ සිරුර පිරිලා ය. පුළුන් වෙනුවට පිහාටු ලබා ගෙන දුඹුරු පැහැයට හැරී දෙපාවලින් නැගී සිටින විට මේ පැටවු නියම ලෙසින් ම ගොදුරු ගසා කන පක්ෂීන් බවට පත් වෙති. මෙලෙස තවත් මාස එක හමාරක පමණ කලක් තිස්සේ මේ රාජාලි පැටවු කූඩුවේ සිට ගෙන සිටිති.

රාජාලි අම්මා සහ තාතතා පැටවුන්ට රසැති කෑම ගෙනෙන තෙක් බලා සිටීම නිසා පැටවුන් ගේ ඉවසීම සිඳී යයි. තමන් අනාගතයේ දී ජීවත් වීමට බලාපොරොත්තු වන කඳු දෙස මේ පැටවු බලන්නට පටන් ගනිති. පියාපත් දෙපස ඇති පිහාටු පුංචි රාජාලියෝ සුද්ද පවිත්‍ර ලෙස විසීමට ඉගෙන ගනිති. පියාපත් වනා උඩ පනිමින් ශාරීරික අභ්‍යාසයෙහි යෙදීම පටන් ගන්නේ මේ කාලයේ දී ය. අනාගතයේ දී එය ප්‍රයෝජනවත් වෙයි. නියමිත කාලය පැමිණි පසු ය, රාජාලි පැටවුන් කූඩුව අතහැර පියාඹා යන්නේ. එදාට මේ නවක රාජාලියෝ පියාපත් විදහා අහසට පියාඹා තමන්ට වාසය කිරීමට නියමිත මේ ලෝකයේ විශාලත්වය දකිති.

රාජාලි-බස්සා

රාත්‍රි කාලයේදී තමන්ගේ ගුහාවල ඉඳගෙන එකිනෙකා අමතමින් රාජාලි-බස්සෝ හඬ නගති. මේ සතුන්ට එම ගුහා කොහෙත්ම නරක ස්ථානයක් නො වේ, එහි හාවුන්, කෙක්ලික් කුරුල්ලන්, පරෙවියන් සහ ස්ටාර්ලින්ග් පක්ෂීන් රාත්‍රිය ගත කරන නිසා ය.

දිවා කාලයේ දී මම මේ පල් හොරුන් ගේ ගුහාව සොයා ගතිමි. එය කඳු බෑවුමක පිහිටියේ ය. නැග එන හිරු ගේ රැස් ගුහාවේ පැලුම් අතරින් රතුවන් ගල් කැටයක් මත වැටිණි. සිංහාසනයෙක මෙන් එය මත වාඩි වී සිටින රාජාලි-බස්සා නිදි කිරා වැටෙයි. බසු රාළ තිගැස්සී මා දෙස බලා, දෙනෙත් මහත් කොට ඔරවා, ගොරවා, හොට ගටා හඬක් මතු කොටැ වියරු බළලකු සේ ගුහාවෙන් පිට වී පියැඹී ය.

බසු රාළ ගේ 'සිංහාසනය' අසල ඌ නො කෑ ආහාර තිබිණි. මේ නපුරා ඊයේ මරාගත් සතා මොකා දැ යි මම දුන් නිවටාවට ම දනිමි. මම බසු රාළට බැණ වැදුනේ තේරුම් රහිතව ය. ඉතිරි වූ කෑමවල කුරුල්ලන් ගේ, රූන වටුවන් ගේ නැතිනම් ස්ටාර්ලින්ග් කුරුල්ලන් ගේ පිහාටු එකක් වත් නො තිබිණි. කුඹුරු මීයන්ට, ගෝපරයින්ට සහ වැලි මීයන්ට අයත් මස්, ලොම් සහ කටු දක්නට තිබිණි. මේ සතුන් හානි ගෙන දේ.

රාජාලි බස්සා එතරම් නරක සතෙක් නො වන බව මින් පෙනේ. එසේ වුවද, මේ පක්ෂියා ගේ බාහිර පෙනුම භයංකර ය. බසු රාළ විශේෂයෙන් මහ රෑ බියජනක ලෙස හූ හඬ නගයි, කෑ ගසයි.

ටොලායි හාවා

පඳුරක් යට සිසිල් සෙවනෙහි ටොලායි හාවා නිදයි. එයා ගේ දිගැති කන් පිට උඩට වැටිලා ය. මයිල් සහිත නිකට ඉස්සරහ ගාත් දෙක උඩ තබා ගෙනැ ඇත. දෙනෙත් වැසී අතර තරමක් නැමී ඇති ඇස් පිහාටු දිගු ය.

මට දුන් මේ ටොලායි හා පැංචාව පයකින් ස්පර්ශ කළ හැකි ය. මා එන බවක් නො දත් හා පැංචා සැපට නිදයි. මම තව දුරට ත් කුමක් කරම් දැ යි නො දැන එතැන සිටියෙමි. හාවා ගේ රැවුළු ගස් සෙළවිණි. නැහැය විසුළු ලෙස නැටවිණි. ඇස් පිහාටු එසැවිණි. හා පැංචා ගේ දෙනෙත් දොට්ට පැනීමට තරම් මහත් විය.

හා පැංචා ගේ ලස්සන දුඹුරුවන් දෙනෙත්වල ඉමහත් බියක් උපණි. මරණ බිය කොතරම් ද යත්, ඇස් දෙක බස්සකු ගේ තරම් විශාල විය.

මම හුස්ම නොගෙන, ඇසි පිය නොහෙළා සිටියෙමි. හා පැංචා නිසා මට ඉමහත් බියක් උපණි. මේ අතර එයා හිටිහැටියේ සන්සුන් විය. බිම දිගාවී යළිත් නිදන්නට පටන් ගත්තේය. මා නොසෙල්වී සිටි තැනම සිටි නිසා මා කපා දැමූ ගස් කොටයක් ලෙස හා පැංචා සිතා ගත්තා විය යුතු ය. ගස් කොට නිසා හාවෝ පවා බිය නො වෙති.

පියවරෙන් පියවර මම මේ ටොලායි හාවා ගෙන් ඈත් වීමි. එයා නින්දෙන් අවදි වුනා ම මවිත වෙනවා ඇති, නේ ද! මෙතැන තිබුණු ගස් කොටයට මක් වුනා ද? තමාට හීනෙන් එය පෙනුණා කියා හා පැංචා සිතනු ඇති.

පාලු ගෙන දෙන අළුවන් ස්ටෙප්ස් බිමෙහි
හිටි හැටියේ ම ඔබ ගේ නෙත්වලට
උසැති කඳු ගැට පෙළක් හමු වේ.
එපමණක් නොව,
එය දීප්තිමත් රතු පැහැයෙන් බැබලේ!

රතුවන් කඳු ගැට

පාලු ගෙන දෙන අළුවන් ස්ටෙප්ස් බිමෙහි හිටි හැටියේ ම ඔබ ගේ නෙත්වලට උසැති කඳු ගැට පෙළක් හමු වේ. එපමණක් නොව, එය දීප්තිමත් රතු පැහැයෙන් බැබලේ!

ප්‍රථමයෙන් එය මිරිඟුවක් යැයි කෙනෙකුට සිතේ. එහෙත් ස්ටෙප්ස් බිමෙහි මිරිඟුව ක්ෂිතිජයෙහි පෙනෙන දුමාරයක් වැනි දෙයකි. එය නදියක්, නැතිනම් විලක් ලෙස පෙනේ. මෙම නොසන්සුන් ජලකදෙහි දුපත් පාවෙන සැටියෙකි.

එසේ වුව ද, මේ කඳු ගැට චලනය නො වේ, ඒවා ඉතා යසට පෙනේ. රතුවන් මේ කඳු ගැට නො සැලී සිටින අතර පැහැදිලි ය. කඳු ගැට පෙළට ළං වත් ම, ඒවායෙහි ඇලි ජලය නිසා හෝදා පාලු වෙලා ය තිබෙන සැටි පෙනේ. එහි වංගු සහ කෝණාකාර උල් ද, මුදුන් ද සුළං නිසා සිනිඳු වී ඇත.

මේ කඳු ගැට පෙළ අතර ඇති වංගු සහිත රළු බිත්ති වැනි ඉඩ අතරින් යාමට ඔබට සිතෙයි. කඳු ගැටවල ඉදිරියට නෙරා ගිය කොටස් හා වංගු අතරින් එබී බැලීමට සිතකි. රළු බිත්ති අතරින් ගමන් කරන විට ඔබේ දෙනෙත්වල පෙනීම සහ කන්වල ශ්‍රවණය තීව්‍ර ව පවතී. විශාල ඇස් ඇති රාජාලි-බස්සෙක් අන්ධකාර ගුහාවෙන් එළියට විත් මුදු පියාපත් විදහා වංගුවෙන් හැරී පියාඹයි. රතුවත් සේරාවෝ කඳුකර කර්නිසයේ සිට පියාපත් ගටා හඬ නංවමින් පියාඹති. කාන්තාරයේ කඳුකර ස්නෙගිරි කුරුල්ලෝ පැළුම් සහිත හිඩැසිවල සිට බළල් පැටවුන් සේ 'මුරු-මුරු' ගාති.

වනයේ වන මල් ය, වන පැළෑටි ය. වල් පැළෑටි වගයක් බාඕබාබ් ගස්වලට බෙහෙවින් සමාන ය. පුදුමාකාර කහ පැහැති පොපි මල් දිලිසේ. වන ලතා නැමී, හැකිලී සිටින වැටි හූරන් සිහියට නගයි. අප නො දන්නා මල් වර්ගයක් සිනිඳු රතු පැහැයෙන් දිලිසේ. ඒවා අත ගෑවොත්, ලේ ගැලීමට තරම් සම තුවාල වෙයි. හැම තැන ම රතුවන් පස මත හිම වැනි සුදුවන් ලුණු පොත්තකි.

රතු කඳු ගැටවලින් පිරුණු, අපූරු පක්ෂීන් සහ පැළෑටි සහිත චමත්කාරජනක ලෝකයෙකි!

වෛරම් උරගයා

වෛරම් උරගයා, ඌට නියමිත ලෙස දිගැති වෛරම් සහිත සමකින් සැරසී සිටී. මේ උරගයා ගැන තවත් කිව හැක්කේ මොනවා ද? මේ වෛරමා සිහින් ය, කඩිසර ය, දක්ෂ ය. පස් සහිත සහ මැටි සහිත පෙදෙස්වල වාසය කරන වෛරම් උරගයා තමා ගේ සහ අනුන් ගේ ගුහාවලට වැද රැය කරයි. දිවා කාලයේ දී කුරුමිණියන්, තණ පෙත්තන්, මකුළුවන් සහ කුහුඹුවන් දඩයම් කරයි. උරගයා මේ සතුන් දඩයම් කරන්නේ පොළොවේ හා තණ බිමේ ය. සමහර විට තරමක් උසැති පඳුරුවලට පවා බඩ ගා ගොස් මේ කුඩා සතුන් අල්ලා ගනී. දඩයමින් පසු වෛරම් උරගයා අව්ව තපියි. රාත්‍රි කාලයේ දී වැලි අස්සට රිංගා ගනී, නැතිනම් ගුහාවකට ඇතුළු වෙයි.

වෛරම් උරගයා බිත්තර දමන්නේ පස් යට ය. ගිම්හාන කාලයේ දී බිත්තර බිඳ ගෙන සෙන්ටිමීටරයක් තරම් දිගැති පැටවු බිහි වෙති. පැටවුන් ගේ සම ද වෛරම් සහිත ය.

මේ සතා ගැන කිව හැක්කේ මෙපමණ යි. ඔබට මෙය නො සෑහේ නම්, උරගයින් නිරීක්ෂණය කිරීම පටන් ගන්න.

ස්කරාබ් කුරුමිණියා

ලෝකයේ ඉතා ම ප්‍රසිද්ධ කුරුමිණියා ස්කරාබ් යන නමින් හැඳින් වේ. පුරාණ මිසර දේශවාසීහු මේ කුරුමිණියා හිරු මතු පිට ලැග්ග බව විශ්වාස කළහ. එහෙත් දැන් මේ සතා නිකම් ගොම කුරුමිණියකු බව හැම දෙනෙක් ම දනිති. ඌ ගොම ගුලි කොටැ ඒවා බිම දිගේ ගෙනයාමට සමත් නිසා ය. කුරුමිණියා මෙලෙස ගොම ගුළි කොටැ ගෙනයන්නේ ඔළුව බිමට හරවා ගෙනැ ය!

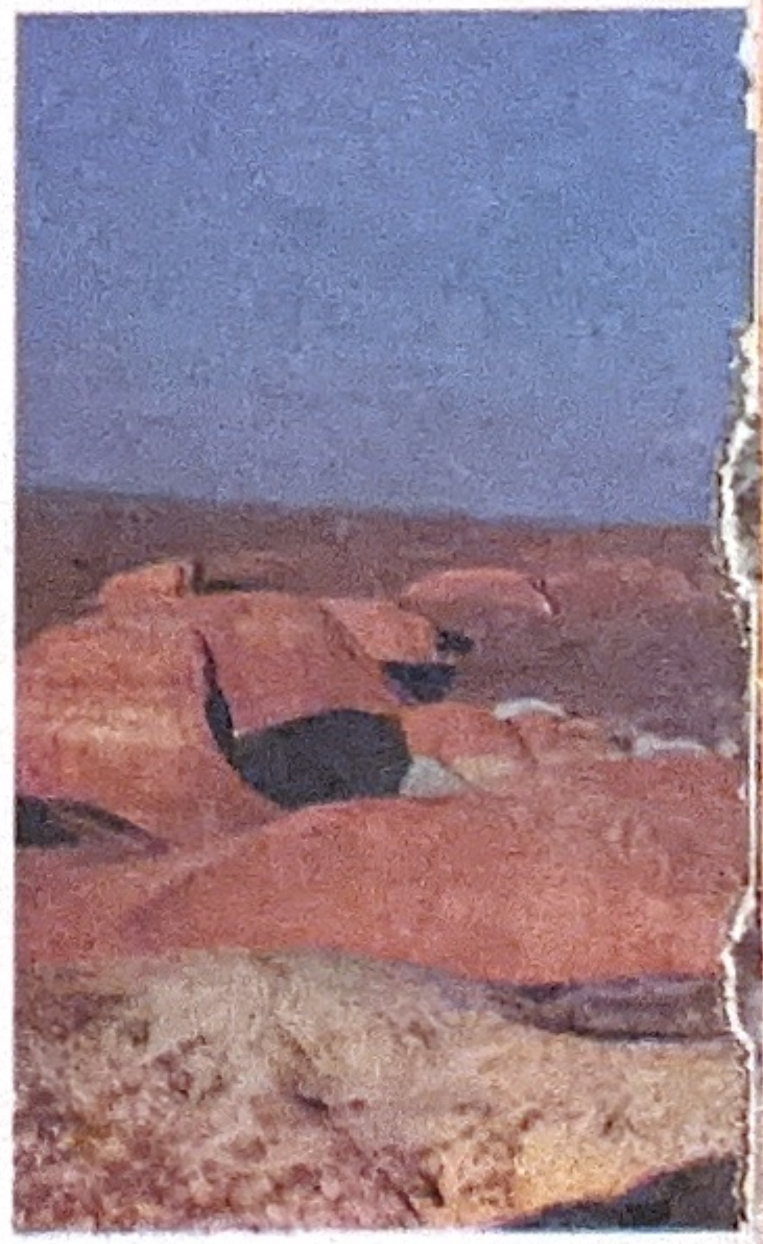

මේ ගොම ගුලි කුරුමිණියාගේ ආහාර සඳහාය. ඌ ඒවා තැන්පත් කොටැ ඒවා මනා ලෙස ආරක්ෂා කරයි. වෙනත් කුරුමිණියෙක් උගේ මෙම ගොම ගුලිය උදුරාගැනීමට තැත්කරන විට දෙදෙනා අතර අරගලයක් පැන නගී. ගොම ගුලිය ගෙන ගොස් පොළොවේ හාරා, පසුව සන්සුන්ව ආහාර ලෙස ගැනීම සඳහා ගෙනයන අරගලයකි.

ඒ සියල්ල පසුවට ය. පළමුව ගොම ගොඩින් ගුලියක් සාදා ගත යුතු ය. කුරුමිණියා ගොම ටිකක් කඩා ගෙන එය මත වාඩි වී එය ගුලි කරන්න පටන් ගනී. මෙය ඇප්‍රිකට් ගෙඩියක් තරම් විශාල වූ විට, කුරුමිණියා ඔළුවෙන් හිටගෙන පාදවලින් එය ගුලි කරයි. මෙය ඉතා අසීරු වැඩකි. කිසියම් පැල්මෙක මේ ගොම ගුලිය හිරවුනොත්, එය ඇද ගත යුතු ය. නැතිනම් සමහර විට එය පල්ලමක් දිගේ රූටා ගිය විට, යළි ඉහළට ගෙනයාමට කුරුමිණියා මහන්සි විය යුතු ය. ප්‍රති මල්ලව කුරුමිණියා අනිකාට එය සටනකින් තොරව ගෙනයාමට ඉඩ නො දෙයි.

ඇපොල්ලෝ සමනලයා

සමනලයා ගේ සතුරා වන මිනිසා උන් අල්ලා ගෙන උන් ගේ සිරුරට අල්පෙනෙත්ති ගසා ඒවා පෙට්ටිවල දමයි. අන් සමනලයින්ට වඩා මිනිසා දඩයම් කරන්නේ ඇපොල්ලෝ සමනලයින් ය. එයට හේතුව මේ සමනලයා ගේ පිහාටු ඉතා ලස්සන අතර ඒවා විවිධ පාටින් තිබීම ය. විවිධ පාට සහ හැඩවලට අයත් ඇපොල්ලෝ සමනලයින් හැකි තරම් විශාල සංඛ්‍යාවක් එකතු කිරීමට සමනල ලෝලයෝ උත්සාහ ගනිති.

මිනිසා ගේ අල්පෙනෙත්තිවලට හසු වන සමනලයින් ගේ සංඛ්‍යාව වැඩි වත් ම, මල් මත වසන සමනලයින් ගේ සංඛ්‍යාව අඩු වේ. බොහෝ රටවල ලස්සන සමනලයින් විරල වී ඇති අතර රජය උන් ආරක්ෂා කිරීමට නීති සාදා ඇත. සෝවියට් සංගමයේ මෙවැනි සමනලයින් ලේඛන ගත කර තිබේ. ඒ අතර ප්‍රධාන ස්ථානය හිමි වී ඇත්තේ හිම වැනි සුදුවන් පියාපත් සහිත රතු පුල්ලි ඇති ඇපොල්ලෝ නමැති ලස්සන සමනලයාට ය.

ගල් කැට පොල්කිච්චා

මේ පොල්කිච්චාට ගල් කැටයා යැයි කියන්නේ එයා ගල් කැට අස්සට වී සිටින නිසා ය. ගල් කැටයා ගේ හිසේ පසුපස කොටස සුදු ලපයකින් වැසී ඇත. ගල් කැට පොල්කිච්චා ගල් කැට අතරට වී මුළු ජීවිතය ම ගත කරයි. ගලක් උඩ වසා මේ පොල්කිච්චා තමා ගේ පිහාටු සුද්ද කර ගනී. ගලකට මුවා වී කුරුමිණියන්, තණ පෙත්තන්, සමනලයින් අල්ලා ගනී. ලොකු ගලක් යට වළක් වැනි තැනෙක ඌ කූඩුව සාදා ගනී.

කුරුළු පැටව් එම කූඩුවේ ඉන්නවාට වඩා ගල් කැටයක් උඩට නැග ගැනීමට කැමති වෙති. එතැන සිට අව්ව තපිමින්, පිහාටු පිරා ගෙන, අවට බලන්නේ කෑමට යමක් සොයා ගැනීමට ය.

යම්තමින් හෝ අනතුරක් ඇති වුවොත්, වහා ම කූඩුවට රිංගා ගැනීමට මේ කුරුළු පැටවුන් සමත් ය. කුරුළු අම්මා තරමක් ඈතින් ගල් කැටයක් උඩ සිට ගෙන පොඩි එවුන්ට හඬ නගමින් අනතුරු අඟවයි. කුරුළු අම්මා කලබල වෙලා ද, එතරම් නො වෙයි. අනතුරක සේයාවක් ඇති වූ විට ඇගේ පැටවු ගල් කැටය යට ඇති කූඩුවට රිංගා ගෙන ආරක්ෂාව ලබනු ඇත. ඇගේ පැටවුන් සතුරාට නො පෙනේ. සතුරාට උන් අල්ලා ගත නො හැකි ය.

ලිහිණි-උකුස්සා

වෘකයාට කෑම ලබා ගත හැක්කේ උගේ සතර පාදයේ වේගය අනුව ය. ලිහිණි-උකුස්සාට කෑම සොයා ගත්තේ දෙනෙත්වල තිව්‍රතාවය අනුව ය. ලිහිණි-උකුස්සාට හැම දෙයක් ම පෙනෙයි. ලොකු සහ කුඩා හැම සතකු ම උකුසු ඇස්වලට හසු වේ. සයිගාක් මුව රංචු ද, නිදා සිටින සයිගාක් මුව පැටවකු ද, වෘක කණ්ඩායමක් ද, උන් කා ඉතිරි කළ සතුන් ගේ කොටස් ද, විශාල ඔටුවන් ගේ තවලමක් ද, යමතමින් පෙනෙන ගොම කුරුමිණියන් ද උකුසු ඇසට යසට පෙනෙයි. ඒ අතර ලිහිණි-උකුස්සෝ එකිනෙකා දෙස උකුසු බැලුම් හෙළති. ලිහිණි-උකුස්සෙක් කන්දක් මත වසා සිටියත්, අහසේ පියාසර කළත් අනික් උකුස්සා ඌ දෙස බලාගත් වන ම සිටී. අන්න අසල්වැසි උකුසු රාළ පියාපත් හකුලාගෙන කඳු පහළට පියාඹනවා. එයාට මහ පොළවේ යම් ගොදුරක් පෙනුනා වගෙ යි. අනික් ලිහිණි-උකුස්සන් දකින්නට ඉස්සෙල්ලා මාත් ඒ දෙසට පියාඹන්නට ඕන. උකුසු රාළ එසේ සිතයි.

නමුත් අනික් ලිහිණියන් ඒ වන විට ත් පියාපත් ගටා පහළට පියාඹන්නට පටන් ගෙන ඇත. මොහොතකට පෙර අහසේ සිටියේ එක් ලිහිණි-උකුස්සෙකි, දැන් ලොකු රංචුවකි. වටේට පියාඹා, ගොදුරට පාත් වී, උහු ගොඩ බසිති. එකිනෙකා තල්ලු කරමින් ඉක්මන් වෙමින් ඉදිරියට දිවා යති. ගොදුරු ඩැහැ ගෙන කති. බඩ පිරුණු පසු ලිහිණි-උකුස්සා නිදන්නේ වෙහෙසට පත් කළුකුමා මෙනි. යළිත් බඩගිනි ඇති වන තෙක් ලිහිණි-උකුස්සෝ මෙලෙස බිම වැතිර නිදති.

ප්‍රාවරණ වැලි කුකුළු පැටවු

බැලූ බැල්මට ප්‍රාවරණ වැලි කුකුළා පොළොවේ ගමන් කරනවාට වඩා බඩ ගාන සැටියක් පෙනෙයි. මේ කුරුල්ලා ගේ පාද ඉතා කෙටි ය. පාදයේ ඇඟිලි මහත ය, මයිල් සහිත ය, ඒවා කුරවලට සමාන ය. මේ නිසා ප්‍රාවරණ වැලි කුකුළා කුර සහිත කුරුල්ලා යැයි ද නම් කරනු ලැබේ.

ප්‍රාවරණ වැලි කුකුළා ඔබ ඉදිරිපිට පියාඹා නො ගොස් අසලින් බඩ ගාති නම්, එහි තේරුම එයා ගේ පැටවුන් මේ ළඟ කොහෝ නමුදු ඉන්නා බව යි.

ප්‍රාවරණ වැලි කුකුළු පැටවු ඉතා ලස්සන ය. එවුන් කොතරම් කුඩා ද යත්, ඔබට නො පෙනෙන බැවින් ඔබ ගේ පයට චූව පෑගීමට පිළිවන. ඒ නිසා පිය නගන විට පරෙස්සම් වන්න. වඩා ත් හොඳ සැලකිල්ලෙන් පියවර තබා ඈත් වීම යි.

ඔබ ප්‍රාවරණ වැලි කුකුළු පැටවුන් නො දිටීම ගැන දුක් නො වන්න. අපි ඔබ වෙනුවෙන් එක් පැටවකු ඡායා රූප ගත කළෙමු. හිතේ හැටියට මේ ඡායා රූපය දෙස බලන්න. ස්ටෙප්ස් භූමියකට නො ගිය කෙනෙකුට පවා මෙය ප්‍රයෝජනවත් ය. ස්ටෙප්ස් භූමියට ගිය අය ප්‍රාවරණ වැලි කුකුළු අම්මා කලබල වන සැටි දැක පැටවුන් සෙවීමට ඉදිරිපත් නො වී, වහා ම එතැනින් පිට වී ගිය අය සඳහා ද අපි මේ ඡායා රූපය මෙහි ලා මුද්‍රණය කළෙමු.

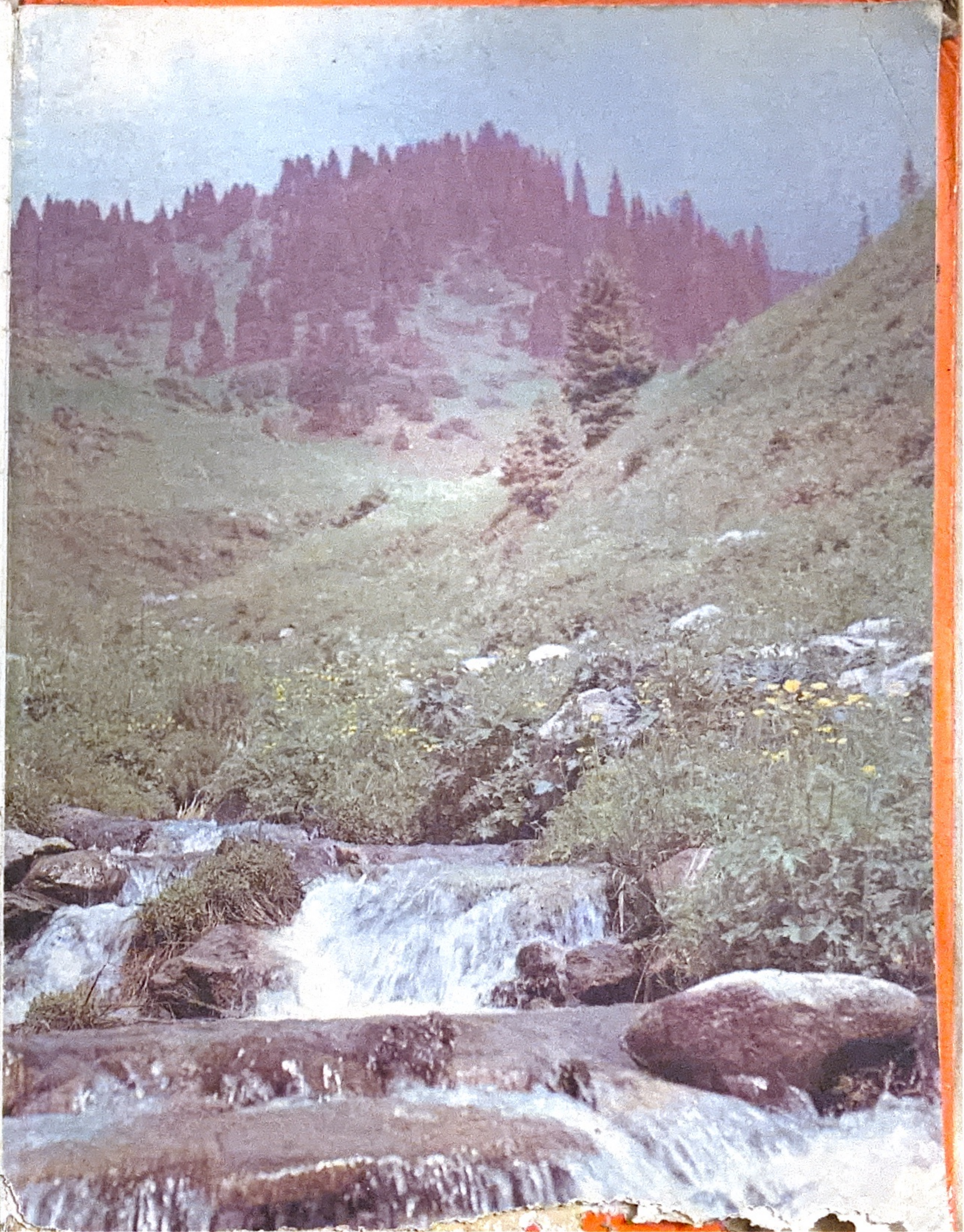

* * *

ශ්‍රී ලංකාවට වඩා දෙසිය පනස් වාරයක් විශාල රටක් වූ සෝවියට් දේශයේ නොයෙක් පෙදෙස්වල ඉතා ලස්සන සමනලයෝ, කුරුල්ලෝ, විරල සත්තු වාසය කරති. සෝවියට් සංගමයේ දේශගුණය හා කාලගුණය අති විවිධාකාර ය.

ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළු හැම රටක ම ඉතා ලස්සන කැලෑ, විල්, කඳු ආදිය තිබේ. මේ සියල්ල ලෝකවාසී ජනතාව ගේ පොදු දයාදයන් ය. ඒවා දේ දුන්න මෙන් බහු වර්ණවලින් දිලිසේ. ලෝකයේ තිබෙන මේ ස්වාභාවික වස්තුවල සුන්දරත්වය කිසි කලෙක අඩු නො වේවා.

පාඨකයින් වෙත

මෙම පොතෙහි අඩංගු කරුණු, අනුවාදය හා මුද්‍රණය පිළිබඳව ඔබ ගේ අදහස් හා මතු, මුද්‍රණ සඳහා යම් යෝජනා ඇතොත් රාදුගා ප්‍රකාශකයන් වෙත දන්වා එවන ලෙස කෘතඥතා පූර්වකව ඉල්ලා සිටිමු.

ඔබ ගේ සියලු ඇමතුම් පහත සඳහන් ලිපිනයට යොමු කරන්න:

Raduga Publishers,
17, Zubovsky Boulevard,
Moscow, USSR.

ශ්‍රී ලංකාවේ බෙදා හරින්නෝ -
සී/ස මහජන ප්‍රකාශක මන්දිරය
(පීපල්ස් පබ්ලිෂිං හවුස් ලිමිටඩ්)
124, කුමාරන් රත්නම් පාර,
කොළඹ - 2.

6185/2

රතුවන්
ස්ටෙප්ස්
භූමිය

කහ-රතු
පාටැති
නටබුන්

කහ
පැහැති
වැලි කතර

හරිත
වර්ණ
නිම්නය

නිල්වන්
විල

තද
නිල්වන්
කඳු

දම් පැහැති
කැනියම

රතුවන්
කඳු ගැට

නිකොලායි ඉවානවිච් ස්ලද්කොව් නොයෙක්
මාර්ග දිගේ ගමන් කෙළේ ය.
ඔහු මහා වැලි කතර ඔස්සේ සංචාරවල
යෙදී සිටින අතර ගැඹුරු වළවලට බැස
ජ්වායේ පතුල පරීක්ෂණයට පත් කෙළේ ය.
පමීර් කඳු පෙදෙසට ගිය
ඔහු ගේ අවධානයට ගල් ගුහා සහ
ග්ලැසියර් නමැති හිම සහිත බිම් ලක් විය.
සීමා රහිත ස්ටෙප්ස් භූමිවල ඇවිදිමින්,
වතුර යට වැදී ජලයේ පවතින ජීවිතය නිරීක්ෂණය
කරමින් ඔහු බොහෝ කාලය ගත කෙළේ ය.
ඡායා රූප ගැනීම සඳහා පාවිච්චි වන කැමර ඔහු ගේ
සංචාරවල නොවැරදෙන සගයෙකි.
මෙතෙක් නොදත් දේ සමග හැම අලුත් හමුවීමක්,
හැම නව ඇඳිනීමක් ද නිකොලායි
ඉවානවිච් සඳහා ප්‍රීතිය උපදවන උත්සවයකි.
ඒ ගැන ඔහු තමා පොත් මගින් තොරතුරු සපයයි.
ඔහු ගේ කතා සිත්ගන්නා ය,
උණුසුම් ගතියෙන් යුක්ත ය,
නිවැරදි ය, ප්‍රබෝධයෙන් පිරිලා ය.
සොබාදහමේ විවිධ පාටැති,
නොයෙක් කටහඬ සහිත පොහොසත් ලෝකය ගැන
ළමයින් තුළ අවබෝධයක් සහ උනන්දුවක් ඇති කිරීම,
අප ළඟින් තිබෙන ජීවිතය ගරු කිරීම
හා ආරක්ෂා කිරීම ස්ලද්කොව්
ගේ අදහස වේ.

රාදුගා ප්‍රකාශකයෝ

ISBN 5-05-003126-5